

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Katja Tammela

Yhteiskuntavastuullinen liiketoimintapäätös verotuksen kontekstissa

moraalisesti veloitettu vai velvollinen oikeudellisesti

Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu -tutkielma
Kauppatieteiden maisteri

Vaasa 2024

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Katja Tammela		
Tutkielman nimi:	Yhteiskuntavastuullinen liiketoimintapäätös verotuksen kontekstissa: moraalisesti velvoitettu vai velvollinen oikeudellisesti		
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Mika Kärkkäinen		
Valmistumisvuosi:	2024	Sivumäärä:	73

TIIVISTELMÄ:

Tutkielman toimeenpanevana voimana on ollut yhteiskuntavastuun yhä vahvemmin voimistuva käsite. Tutkielmassa on ollut kolme keskeistä tutkimuskysymystä. Ensinnäkin on haluttu selvittää, voidaanko osakeyhtiöitä velvoittaa toimimaan yhteiskuntavastuullisesti verotuksen saralla. Toinen näkökulma työssä on ollut selvittää yhteiskuntavastuun merkitys verotukseen liittyvien liiketoimintapäätösten osatekijänä. Kolmas hieman lyhyemmin käsitelty teema tutkielmassa on ollut liiketoimintapäätösten tekijän vastuu yhtiölle liiketoimintapäätöksiin liittyen.

Yhteiskuntavastuu on useimpien työssä käytettyjen lähteiden mukaan sellaista yrityksen toimintaa, joka alkaa siitä, mihin lain rajat loppuvat. Yhteiskuntavastuusta löytyy mainintoja myös osakeyhtiölain esitöistä HE 109/2005, jossa tulkinta on kuitenkin hyvin epämääräinen vastuun nojautuessa sekä erityislainsäädäntöön että yleiseen mielipiteeseen. Työn toinen osa-alue, verotus, sen sijaan on tarkoin lailla säädeltyä. Legaliteettiperiaatteen mukaan valtion veroista on säädettävä lailla ja laista tulee myös ilmetä verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteet. Verotuksen ja yhteiskuntavastuun yhdistävänä tekijänä työssä nähdään olevan liiketoimintapäätökset, joiden kautta verovelvollisella on mahdollisuus osaltaan vaikuttaa verotuksen määrään.

Verotuksen tasoon ja sen yhteiskuntavastuullisuuteen on yrityksellä parhaat keinot vaikuttaa liiketoimintapäätöksiin sekä erilaisin verosuunnittelukeinoin. Tutkielmassa havaittiin, että liiketoimintapäätökset tulee tehdä erityisesti yrityksen toiminnan tarkoitus, ei verotukselliset seikat, edellä. Muussa tapauksessa voisi olla mahdollista syllistyä veron kiertoon tai verovilppiin. Sen sijaan hyväksyttävän verosuunnittelun taso on yhteiskuntavastuullisesta näkökulmasta vaikea määrittää, sillä erilaisilla sidosryhmillä voi olla erilaisia odotuksia yritystä kohtaan.

Tutkielman päätelmänä voidaan todeta, että vaikka yhteiskuntavastuulla ei ole suoraa lainmukaista velvoittavuutta yritysten verotukseen tai niihin liittyviin liiketoimintapäätöksiin, on yrityksen kuitenkin toimissaan otettava vastuullisuus huomioon lähinnä sidosryhmien paineesta. Saattaa myös olla niin, että yrityksen toiminnan tarkoituksen edistäminen parhaalla mahdollisella tavalla vaatii yhteiskunnallisen vastuun toteuttamista, jolloin nämä kaksi päämäärää kulkevat rinnakkain.

Tutkielmassa myös havaittiin, että sekä yhteiskuntavastuullisuuden että verotuksen sääntely on ollut rajussa muutoksessa etenkin yritystoiminnan globalisoitumisen vuoksi. Sääntelyn lisääntymisen nähdään myös jatkuvan, vaikka osa tutkijoista onkin sitä mieltä, että sääntelykehikkoa ei tulisi, eikä osin olisi mahdollistakaan, liiaksi tiivistää. Toistaiseksi yritysten yhteiskuntavastuu verotuksen saralla on siis pikemminkin moraalisesti velvoitettua. Nähtäväksi kuitenkin jää, lisääntyykö yhteiskuntavastuun oikeudellinen velvoittavuus edelleen ja missä määrin näin tapahtuu.

AVAINSANAT: yhteiskuntavastuu, yritysvastuu, verotus, verosuunnittelu, osakeyhtiöt, päätöksenteko

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tutkimusaihe ja lähtökohdat	8
1.2	Tutkimuskysymykset ja -menetelmät	11
1.3	Tutkielman rajaus ja rakenne	14
2	Yhteiskuntavastuun vaikutus osakeyhtiöihin	17
2.1	Lain vaatimuksista riippumaton yhteiskuntavastuu	17
2.2	Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus	20
2.3	Osakeyhtiön tarkoitus suhteessa yhteiskuntaan	22
2.4	Osakeyhtiö veronmaksajana	24
2.5	Osakeyhtiön johdon velvollisuudet ja vastuu	25
2.6	Osakeyhtiön johdon velvollisuudet	26
2.6.1	Osakeyhtiön hallituksen huolellisuusvelvollisuus	28
2.6.2	Lojaliteettivelvollisuus ja yhtiön etu	29
3	Vastuulliseen veronmaksuun liittyvien liiketoimintapäätösten raja-aidat	31
3.1	Verotus – kustannuserä vai voitonjakoa?	31
3.2	Vastuullisen veronmaksun perusvaatimukset	33
3.2.1	Legaliteettiperiaate	34
3.2.2	Muiden oikeusperiaatteiden suhde vastuullisuuteen	35
3.3	Vastuullisuuden merkitys liiketoimintapäätöksissä	37
3.3.1	Vastuullisuuteen tähtäävän liiketoimintapäätöksen kriteerit	39
3.3.2	Vastuullisten päätösten vaikutukset sidosryhmiin	41
3.3.3	Muuttuvan toimintaympäristön merkitys päätöksenteossa	42
3.3.4	Vastuullisen verojenmaksun vaikutus kansalliseen verokertymään	43
3.3.5	Vastuullista verosuunnittelua	45
3.4	Liiketoimintapäätöksen kehikko – Business judgment rule	48
4	Kohti vastuullisempaa veronmaksua	50
4.1	Kattavamman raportoinnin vaikutus	52
4.2	Kansainvälistymisen merkitys yhteiskuntavastuulliseen verojenmaksuun	54

4.3	Vastuullisemman veronmaksun merkitys yritystoiminnalle	57
4.4	Liiketoimintapäätöksentekijän vastuu yhtiölle	59
4.4.1	Korvausvastuuseen joutuminen	61
4.4.2	Korvausvastuun rajoittaminen	62
4.5	Hallinnolliset seuraamukset virheellisestä veronmaksusta	63
5	Johtopäätökset	65
	Lähteet	69

Kuvat

Kuva 1. Verosuunnittelun moraalinen rajanveto.	47
Kuva 2. Vastuullisuuden olennaisuuden merkitys yrityksille 2013–2021.	51
Kuva 3. Vastuullisuustyön painopistealueet vuonna 2021.	52

Taulukot

Taulukko 1. Yhteisöjen maksama yhteisövero 2019–2023.	14
--	----

Lyhenteet

BJR	business judgment rule
ESG	environmental, social and governance
EU	Euroopan Unioni
HE	Hallituksen esitys
OYL	Osakeyhtiölaki (624/2006)
PL	Suomen perustuslaki (731/1999)
RL	Rikoslaki (39/1889)
VahL	Vahingonkorvauslaki (412/1974)
VML	Laki verotusmenettelystä (1558/1995)
Vp	valtiopäivät

Oikeustapausluettelo

KKO 1997:110

1 Johdanto

”Ettiset tilinpäätökset eivät auta, jos tosittaset ovat epäettisiä.”¹

Yritysten yhteiskuntavastuu on voimistuva käsite, jonka merkitys kasvaa edelleen yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Yrityksiin yhteiskunnan toimijoina liittyy runsaasti vastuullisuusodotuksia, eivätkä nämä odotukset pääsääntöisesti perustu oikeudellisiin normeihin². Kansainvälistyvä toiminta-alue luo vastuullisuudelle entistä monimutkaisemmat raamit, joiden sisällä vastuullisuus ei enää ulotu vain yrityksen kotipaikan yhteiskuntaan vaan myös muihin alueisiin, joilla yritys toimii. Yritysten sääntely-ympäristö on tämän vuoksi muuttunut ja yritysten toiminnassa on vastuullisuuden osalta vahvasti mukana myös julkinen sektori ja erilaiset kansalaisyhteiskunnan toimijat. Erityisesti veronmaksu on yritysten ja julkisen sektorin sidoksista se, jota ilman kumpikaan osapuoli ei tulisi toimeen³.

Yritysverotus on merkittävässä roolissa valtion verotulojen keräämisessä. Vastaavasti yritysten toiminta ilman toimivaa valtiota olisi mahdotonta. Verotuksen rooli yhteiskuntavastuun osana ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys. Aiemmin yhteiskuntavastuun kolme tärkeintä osa-aluetta ovat olleet taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset tekijät. Verotuksen ei oikeuskirjallisuudessa ole juurikaan katsottu olevan osa yhteiskuntavastuuta. Kyse ei niinkään liene ollut kieltämisestä verotuksen kuuluvan yhteiskuntavastuuseen, vaan enemmänkin kyse on siitä, että se ei syystä tai toisesta ole tullut huomioiduksi osa-alueeksi muiden rinnalle. Sittemmin osassa yritys vastuuta⁴ käsitteleviä keskusteluita verotus on ollut jopa korostuneesti esillä⁵. Pääsääntöisesti vastuullisuus verotuksessa voidaan nähdä kaksijakoisesti; joko yritys maksaa veronsa ikään kuin itsestäänselvytenä

---

¹ Kannianen 2013, s.84

² Ristaniemi, 2022, s.823

³ Simola ja Ylönen, 2011

⁴ Yritysvastuusta käytetään usein englanninkielistä termiä *corporate social responsibility (CSR)*.

⁵ Simola ja Ylönen, 2011

raportoiden kuitenkin vastuullisesta verojenmaksusta. Toisaalta taas vastuullisen verojenmaksun voidaan mieltää olevan jotain enemmän kuin perustaso.

Verotuksella voidaan katsoa olevan epäsuora vaikutus yritysten vastuullisuuteen erilaisien haittaverojen tai verokannustimien myötä⁶. Vastaavasti yritykset pystyvät vaikeuttamaan valtioiden verotusta nykyisen globaalin kilpailutalouden aikana esimerkiksi siirtämällä toimintojaan maasta toiseen, jolloin erityisesti yksittäisten valtioiden verotus hankaloituu ja saattaa jopa vaikuttaa verolakeihin. Tällaisessa verojen minimoinnin oikeudellisen hyväksyttävyyden arvioinnissa liikutaan rajamailla, onko kyse hyväksyttävästä verosuunnittelusta vai lain vastaisesta veron kiertämisestä⁷.

Päätökset käytetyistä verotukseen liittyvistä keinoista tekee osakeyhtiön toimiva johto. Erityisesti hyvän liiketoimintapäätöksen kohdalla osakeyhtiön johdon vastuullinen toiminta on tärkeää, ei tietenkään vain verotuksen näkökulmasta, vaan myös sen vuoksi, että yrityksillä on velvollisuuksia yrityksen toiminnan tarkoitukselle. Päätöksentekijöiden tärkeimpänä ohjaavana tekijänä on osakeyhtiölaki (2006/624) sekä yleiset yhtiöoikeudelliset periaatteet. Salo⁸ on väitöskirjassaan nostanut tärkeimmäksi osakeyhtiöoikeudelliseksi periaatteeksi kansainvälisesti tunnustetun business judgment rulen (BJR), joka Suomessa on lakiin kirjaamaton periaate. Tulkintansa mukaan BJR ohjaa liiketoiminnallisten päätösten tekijöitä nimenomaan päätöksenteon prosessissa, jolloin johto saa suojan mahdolliselta vahingonkorvausvastuulta⁹.

Tässä tutkielmassa tullaan nivomaan yhteen kolme edellä esitettyä aihekokonaisuutta: yhteiskuntavastuu, verotus ja osakeyhtiön johdon vastuullinen toiminta verotusta koskevia liiketoimintapäätöksiä tehdessään. Seuraavassa kappaleessa tutustumme tarkemmin käsillä olevan tutkimuksen aiheeseen sekä syihin, joiden vuoksi aihe on sekä ajankohtainen että tärkeä, mutta myös yhteiskunnallisesti merkittävä.

---

⁶ Simola ja Ylönen 2011

⁷ Knuutinen 2014, s.172

⁸ Salo 2015, s. 23

⁹ Salo 2015, s. 30

1.1 Tutkimusaihe ja lähtökohdat

Tutkittavaa aihetta lähestytään näkökulmasta, jossa tiedostamme verotuksen olevan lailla säädeltyä, kun sen sijaan yhteiskuntavastuun katsotaan olevan enemmän moraalinen näkökulma yritysten toimintaan. Näiden kahden tekijän, verotuksen ja yhteiskuntavastuun, yhdistävänä tekijänä tutkielmassa voidaan pitää yrityksen liiketoimintapäätösten tekijöitä, joita yhtäältä säätelee osakeyhtiölaki, mutta toisaalta heillä on myös toiminnan ja päätöksen vapaus lain sallimissa rajoissa. Tutkimukseen lähdetessä voidaan havaita jopa jonkinasteista ristiriitaa osakeyhtiölain mukaisen yhtiön toiminnan tarkoituksen, vastuullisen liiketoiminnan ja verojenmaksun välillä. Ristiriidan syntyminen vaikuttanee eniten se, että verotus ja osakeyhtiöoikeus ovat lailla säädeltyä normistoa ja näiden rinnalla yhteiskuntavastuu on moraalisen haastajan asemassa lainsäädännön rinnalla.

Työn inspiroivana lähteenä on ollut Knuutisen¹⁰ viime vuosikymmenellä julkaistu teos verotuksesta ja yrityksen yhteiskuntavastuusta. Jo tuolloin on noussut keskustelua yritysten maksamista veroista ja etenkin niiden ohjautumisesta rajat ylittävissä tilanteissa. Knuutinen, kuten käsillä oleva tutkimuskin, pohtii lain vaatimuksista riippumattoman yhteiskuntavastuun ulottuvuutta yritysten verotukseen ja yritysten suhtautumista verotuksen suunnitteluun yhteiskuntavastuun näkökulmasta. Tutkimuksessa käytetään lähteinä myös monia muita Knuutisen teoksia, joita hän on ansiokkaasti verotuksen ja yritysvastuun toisiinsa limittymisestä kirjoittanut. Onpa hänen teoksissaan esille noussut sekin tulkinta, ettei veroja edes tulisi sotkea mukaan yritysvastuukeskusteluun¹¹.

Tutkimuksen kolmikantaista näkökulmaa voidaan pitää yhteiskunnallisesti merkittävänä, sillä verotuksen fiskaalisena tavoitteena on julkisen sektorin menojen kattaminen¹². Lisäksi verotuksella pyritään toteuttamaan muun muassa kasvu-, työllisyys-, alue- ja ym-

---

¹⁰ Knuutinen 2014

¹¹ Knuutinen 2020, s. 384

¹² Myrsky ja Svensk 2016, s. 34 ja 36

päristöpolitiikan tavoitteita. Verotuksella onkin keskeinen asema kansallisessa talouspolitiikassa, minkä vuoksi verotulokertymän tulisi olla vakaa. Tavoitetta tukevana esimerkkinä vuoden 2022 Verohallinnon strategia, jossa pääkohtina ovat olleet verotuksen häiriötön toimeenpano, verovajeen pitäminen pienenä sekä veronmaksajien luottamuksen ja veromyönteisyyden tason hyvänä pitäminen¹³.

Osakeyhtiöt eivät juuri voi vaikuttaa verotuksen toimeenpanoon tai suoranaisesti yleisen veromyönteisyyden tasoon. Sen sijaan kansalliseen verotulokertymään niillä on osuutensa, sillä juuri liiketoimintapäätöksillä on suuri merkitys etenkin yritysten yhteisöverokertymään. Yritysten liiketoimintapäätöksiin ja sitä kautta kansallisiin veropohjiin ja -kertymiin vaikuttaa yhä enemmän kansainvälisyys, sillä kuten Kaunisto¹⁴ on tuonut esiin, on taloudellinen toimintaympäristö laajentunut ja muuttunut etenkin EU:n sisämarkkinoiden alueella. Muutokset esimerkiksi pääomien ja henkilöiden liikkuvuudessa, digitalouden kasvussa ja teknologian yleisessä kehityksessä tuovat mukanaan uusia ja monimutkaisia taloudellisia ilmiöitä, joille nykyisenkaltaiset verojärjestelmät eivät välttämättä tarjoa vastinetta. Tällöin on mahdollista, että verosääntöjen vaikutus heikkenee tai veropohjat kapenevat ja mikäli yritys käyttää tällaista tilannetta tietoisesti hyödykseen, on kyse aggressiivisesta verosuunnittelusta¹⁵.

Juuri aggressiivisen verosuunnittelun kaltaisiin tilanteisiin tutkimuksen yhteiskuntavastuullisuuden näkökulmalla haetaan vastausta; voidaanko vastuullisuudella vähentää tai estää sinänsä sallittujen, mutta kenties hieman harmaalla alueella olevien liiketoimintapäätösten tekemistä. Yritysvastuun näkökulmasta määritellyssä aggressiivisen verosuun-

---

¹³ Valtiovarainministeriö 2023, s. 2

¹⁴ Kaunisto 2022, s. 32–33

¹⁵ Aggressiivisen verosuunnittelun katsotaan Knuutisen (2020, s. 39–40) mukaan liittyvän etenkin kansainvälisiin tilanteisiin, joissa pyritään hyödyntämään eri verojärjestelmien eroja sekä niiden toisiinsa niveltymättömyyttä. Aggressiiviselle verosuunnittelulle on ominaista muodollinen hyväksyttävyyys ja verovelvollisen tietoisuus järjestelyn verotehokkuudesta sekä sen lainmukaisuuden epävarmuudesta (Kaunisto 2022, s. 36).

nittelun välttämiseksi yritys lain asettamista rajoista huolimatta ottaa huomioon ympäröivien sidosryhmien odotukset¹⁶. Knuutinen¹⁷ osaltaan tiivistää aggressiivisen verosuunnittelun yritys vastuukeskustelun kontekstiin seuraavasti ”aggressiivinen verosuunnittelu voidaan määritellä sellaisiksi toimiksi, jotka toteutetaan vero-oikeudellisten sitovien normien puitteissa, mutta joita ei yrityksen sidosryhmien perusteltujen odotusten näkökulmasta tarkastellen ei voida pitää hyväksyttävänä”.

Verohallinnon asemaa veronsaajana ei kuitenkaan tulisi pitää pelkästään yksipuolisena suhteena. Julkisella vallalla on nimittäin vahva asema osakeyhtiöiden sopimusverkossa¹⁸. Julkinen valta luo puitteet osakeyhtiöiden toiminnalle ylläpitämällä järjestäytyntä yhteiskuntaa. Toimintansa rahoittamiseksi se perii yrityksiltä toiminnan tuloksesta riippuvan vastineen, veron, josta on yksipuolisesti verolaeilla säädetty. Julkisen vallan maksunsaaja-asema on siinä mielessä poikkeuksellinen yrityksen muihin velkoihin verrattuna, että sillä on mahdollisuus saada yksityiskohtaista informaatiota yrityksen toiminnasta ja myös ulosmitata erääntyneet ja maksamattomat verot ilman tuomioistuimen päätöstä.

Verotuksen yhteiskunnallisista tavoitteista huolimatta, kaikkien verotuksella tavoiteltujen tavoitteiden samanaikainen ja täysimääräinen saavuttaminen on kuitenkin ristiriitaista¹⁹. Verotuksesta aiheutuvan verokiilan vaikutuksesta vaihdannassa esiintyvää kansantaloudellista menetystä kutsutaan hyvinvointitappioksi. Tehokkaan verojärjestelmän keskeinen ominaisuus tulisi olla neutraalius, jolla näitä tappioita pyritään välttämään. Tällöin verotuksella ei olisi vaikutusta verovelvollisen päätöksentekoon, vaan yritystoimintaa ohjaisi tarkoituksenmukaisuus.

Tarkoituksenmukaisuuden noudattaminen ohjaisi todennäköisesti liiketoimintapäätöksentekijöitä enemmän pois verotuksen osa-alueelta, sillä verotuksessa ei ole sellaista it-

---

¹⁶ Knuutinen 2014, s. 185 ja Knuutinen 2020, s. 40

¹⁷ Knuutinen 2020, s. 40

¹⁸ Mähönen ja Villa 2015, s. 258

¹⁹ Valtiovarainministeriö 2017, s. 18–19, 22

sestään selvää menettelytapaa, joka esimerkiksi ympäristöön liittyvillä vastuullisuustee- moilla on²⁰. Verotuksen kokonaismäärä on lopulta suhteessa yrityksen keräämään tulok- seen, johon yritystoiminnassa on mahdollista vaikuttaa. Liiketoimintapäätösten tekoon liittyvät riskit ja tuotot tulisivat kuitenkin Salon²¹ mukaan olla suhteessa toisiinsa huoli- matta siitä, onko mikään olemassa olevista vaihtoehdoista voitollinen. Liiketoimintapää- töksentekijän on tämän vuoksi syytä huomioida OYL:n säännösten noudattamisvastuu, jonka rikkomisesta on mahdollista seurata oikeustoimen pätemättömyys, mutta myös vahingonkorvausvastuu ja jopa rikosvastuu²². Hyviä liiketoimintapäätöksiä tehdäkseen on päätöstentekijöiden myös huomioitava, että ”hyvä päätös on enemmän kuin niukasti tuottamuksen rajan välttävä päätös”²³. Lautjärvi tarkentaa, että vaikka OYL:n mukaiset vastuut ja velvoitteet osakkeenomistajia ja velkojia kohtaan ovat melko selkeästi sään- nelty, juuri yhteiskuntavastuun ajattelun mukaiset velvoitteet ja vastuut muille sidosryh- mille saattavat muodostua vastuun kannalta ongelmallisiksi.

1.2 Tutkimuskysymykset ja -menetelmät

Tutkimuksella pyritään ensisijaisesti vastaamaan siihen, noudattaako yhteiskuntavas- tuullisuus osakeyhtiölain mukaista osakeyhtiön toiminnan tarkoitusta ja miten se ilme- nee verotuksen kontekstissa. Tutkimuksen myötä selvinnee myös, onko lainsäädännöllä vaikutusta vastuullisten toimien tekemiseen vai onko jopa niin, että vastuullisuus on enemmänkin tulossa osaksi lainsäädäntöä. Tutkimusstrategiaksi voidaan siis määritellä kartoittava tapaustutkimus, jolloin tarkoitus on kuvailemalla ilmiöitä selvittää niiden yh- teyttä ympäristöönsä ja samalla suhdetta toisiinsa²⁴.

---

²⁰ Knuutinen 2020, s. 385

²¹ Salo 2015, s. 123

²² Lautjärvi 2016, s. 121

²³ Salo 2015, s. 81

²⁴ Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, s. 134 ja s. 138–139

Varsinaisiksi tutkimuskysymyksiksi²⁵ muodostuvat tällöin:

- Voidaanko osakeyhtiöitä velvoittaa toimimaan yhteiskuntavastuullisesti verotuksen saralla ja onko tämä taso jotain muuta kuin lain mukainen verotuksen noudattaminen?
- Voiko yhteiskuntavastuu olla verotukseen liittyvien liiketoimintapäätösten osatekijä?
- Miten osakeyhtiön liiketoimintapäätösten tekijä voi taata yhteiskuntavastuullisen päätöksen teon?

Tutkielman kantavana metodina käytetään verotuksen ja osakeyhtiöoikeuden sääntelyä systematisoivaa oikeusdogmaattista tutkimusta²⁶. Oikeusdogmatiikan tutkimuksen kohteena on voimassa oleva oikeus eli se, mikä on pätevää ja velvoittavaa oikeutta. Hirvosen mukaan lainoppi esittää kahdenlaisia kannanottoja. Normikannanottojen kautta lainopissa selvitetään sitä, mitkä oikeusnormit ylipäätään kuuluvat voimassa olevaan oikeuteen ja tulkintakannanottojen kautta pyritään selvittämään sitä, mitä jonkin tietyn oikeusnormin sisällöllä tarkoitetaan. Näin ollen työ rakentuu voimassa oleviin oikeuslähteisiin ja pyrkii sitä kautta selvittämään lain sisällön tarkoituksen tutkimuksen aiheen näkökulmasta erityisesti liittyen verotukseen ja osakeyhtiöoikeuteen²⁷. Oikeuslähdeopin mukaan vahvasti velvoittavana oikeuslähteenä on sekä kirjoitettu laki että tavanomainen oikeus²⁸. Oikeuskäytännön myötä syntyneitä prejudikaatteja²⁹, lain esitöitä ja oikeustiedettä sen sijaan pidetään muina tosiasiallisina oikeuslähteinä.

---

²⁵ Hyvin saman tyyppisiä kysymyksiä on esittänyt Knuutinen (2013, s.177) reilu vuosikymmen sitten. Tuolloin hän halusi artikkelinsa pikemminkin toimivan näkökulmien ja keskustelun avaajana aiheelle kuin että olisi pyrkinyt tyhjentävästi saamaan vastauksen kysymyksiinsä.

²⁶ Hirvonen 2011, s.22

²⁷ Husa, Mutanen ja Pohjolainen 2008, s. 20

²⁸ Myrsky 2011, s. 17–21

²⁹ Myrsky (2011, s. 189–191) painottaa prejudikaattien eli ennakkopäätösten merkitystä juuri vero-oikeudessa lainsäädännön muutosten tuoman epävarmuuden, mutta myös lainsäätäjän yleisluontoisen lainkirjoittamistyylin vuoksi.

Vastuullisuuden osalta tutkimusta on lähestyttävä hieman erilaisesta näkökulmasta, sillä yhteiskuntavastuulle ei löydy yksiselitteistä määritelmää oikeudellisista lähteistä. Yhteiskuntavastuun suhdetta verotukseen ja liiketoimintapäätöksiin käsitellään tässä tutkimuksessa sisällönanalyysin menetelmin³⁰. Sisällönanalyysia käytetään tutkielmassa teorialähtöisesti, jolloin tutkimuksessa kuvaillaan kohteena olevat käsitteet niiden aiemmin tunnettujen määritelmien mukaisesti. Teorialähtöisen analyysin tarkoituksena on aikaisemman tiedon testaaminen uudessa kontekstissa eli tässä tapauksessa yhteiskuntavastuun sovittaminen verotukseen liiketoimintapäätöksen keinoin.

Käsiteltävän tutkimusaiheen kolmikantaisesta näkökulmasta ei juurikaan löydy aiempia tutkimuksia tai artikkeleita, joissa olisi käsitelty kaikkia kolmea aihealuetta samassa työssä. Verotusta ja yritys vastuuta yhdessä käsitellään Simolan ja Ylösen³¹ artikkelissa vuodelta 2011 ja toinen saman ajankohdan teos löytyy Knuutiselta³², jossa hän pohtii yrityksen yhteiskuntavastuuta verotukseen liittyen. Tutkimuksen aihealueita erikseen käsitteleviä töitä sen sijaan löytyy. Erityisesti on esiin nostettava yritys vastuusta, jota tässä työssä lähtökohtaisesti pidetään yhteiskuntavastuun synonyymina, ja sen oikeudellistumisesta kirjoittanut Ristaniemi³³. Hänen pari vuotta vanha artikkelinsa kokoaa hyvin yhteen nykypäivän tilanteen yritys vastuun kentässä.

Osakeyhtiön liiketoimintapäätösten tekemisestä mainittakoon erityisesti Salon³⁴ hyvää liiketoimintapäätöstä ja johdon vastuuta käsittelevä väitöskirja. Työn kolmanteen aihealueeseen, verotukseen, löytyy monia kattavia perusteoksia, joiden käytettävyys vaihtelee riippuen, minkä osa-alueen verotuksesta haluaa tietoa. Harvoin, jos koskaan, verotukseen liittyvissä teoksissa on kuitenkaan otettu kantaa vastuullisuuteen, vaikka toki esimerkiksi verosuunnittelun ja veron kiertämisen välisen raja-alueen käsitteleminen voitaisiin tällaiseksi katsoa.

---

³⁰ Tuomi ja Sarajärvi 2018, kpl 4

³¹ Simola ja Ylönen 2011

³² Knuutinen 2014

³³ Ristaniemi 2022

³⁴ Salo 2015

1.3 Tutkielman rajaus ja rakenne

Tutkielman pääkäsitteenä on yhteiskuntavastuu. Tutkielmassa käytetään limittäin sekä termejä yhteiskuntavastuu että vastuullisuus. Ristaniemi³⁵ tulkitsee yhteiskuntavastuun koskevan niin yksilöitä kuin valtiota. Siihen väliin asettuu hänen mukaansa yritysvastuu. Kuitenkin termit yhteiskuntavastuu ja pelkkä vastuullisuus ovat yhtä lailla osa yritysten toimintaa huolimatta siitä, millä termillä asiasta puhutaan. Verotuksen osalta työssä ei käsitellä erityisesti mitään tiettyä veroa, vaan yleisesti osakeyhtiöiden liiketoimintaan liittyviä veroja. Kuitenkaan esimerkiksi arvonlisäveron ei voida ensisijaisesti katsoa olevan yrityksen toimiin liittyvää veroa vastuullisuuden suhteessa, sillä kyseisen veron maksajana toimii ostaja³⁶. Vaikuttavimmaksi veroksi vastuullisuuden osalta jäänee yhteisövero, joka koskettaa jokaista toimivaa yritystä ja jolla on kansalliseen talouteen vaikuttava merkitys. Taulukosta 1 voimme havaita, että yhteisöveron määrä on ollut noususuuntainen viimeisten vuosien aikana pandemian aiheuttamaa notkahdusta lukuun ottamatta.

Taulukko 1. Yhteisöjen maksama yhteisövero 2019–2023³⁷.

Käyvin hinnoin, miljoonaa euroa					
Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Yhteisövero	6 069	5 089	6 845	8 056	7 940

Osakeyhtiölain ollessa tutkielman keskipisteessä, on aihe rajattu yhtiömuodoltaan ainoastaan osakeyhtiöihin. Osakeyhtiölaki määrittelee yhtiön johdon vastuut ja velvollisuudet, joiden noudattaminen päätöksentekoprosessissa on välttämätöntä. Osakeyhtiöiltä, kuten yrityksiltä ylipäätään, on oikeus odottaa yhteiskuntavastuuta³⁸. Yritykset saavat valmiin infran ja toimivat järjestäytyneessä yhteiskunnassa. Vastavuoroisesti yritysten

³⁵ Ristaniemi 2022, s. 823

³⁶ Knuutinen 2020, s. 386

³⁷ Mukailleen Suomen virallinen tilasto (SVT)

³⁸ Kanniainen 2013, s. 87

odotetaan noudattavan terveitä pelisääntöjä ja ottavan siten vastuuta sosiaalisesta sopimuksesta sen pääomaa vahvistamalla. Verotuksen voidaan katsoa olevan kuin toimilupamaksu tässä ympäristössä toimimisesta.

Tässä tutkielmassa yhteiskuntavastuun vaikutusta verotukseen liittyviin liiketoimintapäätöksiin tarkastellaan ainoastaan yksittäisten osakeyhtiöiden harjoittaman liiketoiminnan näkökulmasta. Näin ollen tutkielmasta pois rajautuvat muut yritysmuodot kuin osakeyhtiöt sekä myös erilaiset yritysten yhteenliittymät, kuten konsernit. Tutkielmassa tarkemman tarkastelun ulkopuolelle jäävät myös kansainväliset näkökulmat, joskin kokonaan niiltä, kuten ei konserninäkökulmaltakaan, voida välttyä, sillä yritystoiminta on yhä enenevässä määrin rajat ylittävää toimintaa. Pääpaino tutkimuksessa on kuitenkin yleisesti liiketoiminnan, verotuksen ja yhteiskuntavastuun tarkastelussa ottamatta sen tarkemmin kantaa eri maiden yhteisöverokantoihin tai muihin verokilpailun keinoihin.

Tutkielman rakenne etenee ensimmäisen johdanto -luvun aiheen esittelyn, tutkimuskysymysten asettamisen ja tutkielman rajaamisen kautta käsittelemään toisen luvun kysymystä siitä, onko yhteiskuntavastuulla ylipäätään vaikutusta liiketoimintapäätöksiin. Yhteiskuntavastuu ei, toisin kuin verotus ja osakeyhtiön olemassaolo, perustu lakiin, vaan sen olemassaolo saa voimansa muista yhteiskunnallisista ajureista. Toisessa luvussa käsitellään osakeyhtiön toiminnan tarkoitusta ja päätöksentekijöiden asemaa yrityksissä kuin myös johdon velvollisuuksia ja vastuita päätöksentekijöinä.

Kolmannessa luvussa tarkastellaan vastuulliseen veronmaksuun liittyvien liiketoimintapäätösten raja-aitoja eli niitä seikkoja, joihin päätösten on oikeudellisten normien mukaan vähintään perustuttava. Samassa luvussa syvennetään käsitystä siitä, voiko vastuullisuus oikeudellisten normien lisäksi olla verotuksellisia liiketoimintapäätöksiä ohjaava tekijä ja millaiset tekijät ohjailevat vastuullisuuden määritelmää verotuksessa.

Tutkielman varsinaisen osan päättävässä neljännessä luvussa pyritään konkreettisin esimerkein lähestymään vastuullisempaa veronmaksua ja pohtimaan sen luomaa merkitystä yrityksen liiketoiminnassa. Luvussa pyritään luomaan yritysten liiketoimintapäätösten tekijöille raamit, joiden avulla he pystyvät tunnistamaan, ennakoimaan ja hallitsemaan yhteiskuntavastuuseen liittyviä sidekohtia päätöksiä tehdessään. Lisäksi neljännessä luvussa käsitellään lyhyesti yrityksen liiketoimintapäätöstentekijän vastuuta yhtiötä kohtaan. Vastuu ei suoraan synny yhteiskuntavastuusta tai sen huomiotta jättämisestä, mutta on mahdollinen osakeyhtiölain säännösten myötä. Tutkimuksen viimeisessä kokoavassa luvussa nivotaan lyhyesti yhteen aiempien kappaleiden tärkeimmät seikat sekä käydään läpi tutkielmassa havaittuja johtopäätöksiä.

2 Yhteiskuntavastuun vaikutus osakeyhtiöihin

Tässä luvussa käsitellään yhteiskuntavastuun käsitettä, sen olemassaoloa ja merkitystä liiketoimintapäätöksiin vaikuttavana tekijänä. Jotta voidaan käsitellä yhteiskuntavastuun vaikutusta yhtiöiden päätöksenteossa, avataan luvussa lisäksi yhtiöiden tarkoitusta ja päätöksentekijöiden asemaa niissä.

Yritysten hallitusten on päätöksenteossaan huomioitava erilaisia yritysvastuuseen liittyviä asioita. Harmaala ja Jallinoja³⁹ mainitsevat yritysten vastuullisten kannustimien liittyvän niin taloudellisiin, julkishallinnollisiin kuin sidosryhmien odotuksiin liittyviin seikkoihin. Näiden kaikkien kannustimien ohjaajana toimii yrityksen arvot ja strategiset valinnat. Vähimmäistasona yrityksen on liiketoimintapäätöksissään huomioitava lakien ja säädösten rajaamat oikeudet ja velvollisuudet. Harmaala ja Jallinoja jatkavat, että yleensä vastuullisuudesta kiinnostuneen yrityksen seuraava taso on tiettyihin liiketoiminnan osa-alueisiin liittyvät vastuullisuusprojektit. Seuraavalla, systemaattisen yritysvastuun tasolla, yritys on jo paremmin tiedostanut vastuullisuuden tarjoamat mahdollisuudet koko liiketoiminnan kannalta. Strategisen yritysvastuun tasolla verotukseen liittyvät tavoitteet ja tulokset ovat mitattavia, jolloin ne ovat osa yrityksen arkipäivää.

2.1 Lain vaatimuksista riippumaton yhteiskuntavastuu

Yritysvastuulla tarkoitetaan sitä, että yritys lain asettamista vaatimuksista riippumatta huomioi liiketoiminnassaan ja muissa toimissaan paitsi osakkeenomistajien myös muiden sidosryhmien perustellut ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset odotukset.⁴⁰

---

³⁹ Harmaala ja Jallinoja 2012, kpl 3.1

⁴⁰ Knuutinen 2014, s. 102

Yhteiskuntavastuu ei suoraan esiinny normina osakeyhtiöitä sääntelevissä laeissa. Yritysten yhteiskunnallisesta vastuusta on kuitenkin maininta hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa⁴¹. Perusteluissa mainitaan osakeyhtiön toiminnan keskeisten periaatteiden lisäksi muiden yhteiskunnan kannalta tärkeiden yritystoiminnan reunaehtojen sisältyvän erityislainsäädäntöön, kuten verolainsäädäntöön. Esityksen perusteluissa jatketaan edelleen seuraavasti ”Yritysten yhteiskunnallinen vastuu toteutuu yhtäältä erityislainsäädännön ja toisaalta yleisen mielipiteen välityksellä. Yleinen mielipide on yritystoiminnan kannalta merkittävä, joskus ratkaisevakin reunaehto”⁴². Perustelun kohta yleisen mielipiteen merkittävydestä on vähintäänkin hämmentävä. Entä, jos yleinen mielipide kehittyy vastuuttomampaan suuntaan ja samalla kansallisten verotulojen saanti vaikeutuu? Tässä perustelussa yhteiskuntavastuullinen toiminta ja sen sisältö nimittäin määrittyy yrityksen ulkopuolisten tahojen toimesta, jolloin yhtiölle riittäväksi toimeksi voitaisiin katsoa toiminnan sopeuttaminen näihin signaaleihin⁴³. Yhteiskuntavastuusta löytyy oikeuskirjallisuudesta myös monia muita laajempia näkemyksiä.

Yritysten yhteiskuntavastuun käsitteen määrittely on niin Lautjärven⁴⁴ kuin Knuutisenkin⁴⁵ mukaan kehittynyt viimeisten vuosikymmenten aikana, mutta se on edelleen monitahoinen. Näin siitä huolimatta, että vastuullisuudelle on alkanut muodostua niin terminologiaa kuin vakiintuneita käytänteitä⁴⁶. Ristaniemi⁴⁷ yksinkertaistaa vastuullisuuden olevan ”sellaista tekemistä, joka pyrkii siihen, että omasta toiminnasta on enemmän hyötyä kuin haittaa”. Lisäksi vastuullinen toimija pyrkii minimoimaan toiminnan haittavaikutuksia ja kasvattamaan hyötyjä. Knuutinen⁴⁸ vielä tarkentaa, että kyseessä on nimenomaan lain asettamista vaatimuksista riippumaton vastuu, jonka voidaan katsoa alkavan siitä, mihin lain rajat päättyvät edellyttäen, että lain minimivaatimukset täytetään.

---

⁴¹ HE 109/2005, s. 36

⁴² HE 109/2005, s. 36

⁴³ Aitta 2016, s. 50

⁴⁴ Lautjärvi (2016, s. 115) viittaa näkemykseen, jossa alun perin yhteiskuntavastuun katsottiin alkavan siitä, ”mihin yhtiön välittömät intressit ja velvoittava oikeus päättyvät.” Sittemmin yhteiskuntavastuun käsite on laajentunut yrityksen tahtoon tehdä hyvää, jolloin intressi lähtee yhtiön omista lähtökohdista.

⁴⁵ Knuutinen 2013, s. 178

⁴⁶ Knuutinen 2019a, s. 494

⁴⁷ Ristaniemi 2022, s. 823

⁴⁸ Knuutinen 2020, s. 377 ja Knuutinen 2013, s. 177

Näin ollen yritysten yhteiskuntavastuun merkitys sidosryhmiin sekä muihin verkostoihin nähden on huomattava, eikä yhteiskuntavastuusta voida puhua pelkkä sisältö vaan myös laajuus huomioiden.

Yritysvastuun sääntelyssä myös korostuu *obligations of means* -velvoitteet, joilla pyritään ennalta käsin ohjaamaan yrityksen toimintamalleja vastuullisuuteen sen sijaan, että kiellättäisiin jokin tietty lopputulos⁴⁹. Viherkenttä⁵⁰ on tuoreessa kirjoituksessaan käyttänyt verovastuullisuuden käsitettä, vaikka huomauttaakin, ettei sillä ole yksikäsitteistä merkitystä. Hän kuitenkin viittaa verovastuullisuudella toimintaan, joka on sekä juridiset vaatimukset täyttävää että muiden sidosryhmien silmissä laajasti hyväksyttyä.

Airaksinen⁵¹ on tehnyt jaon heikon ja vahvan vastuullisuuden välille, jossa hän katsoo heikon vastuullisuuden toteutuvan taloudellisen maksimointitavoitteiden puitteissa, kun taas vahvassa vastuullisuudessa olisi hänen mukaansa kyse vastuullisuudesta, jossa taloudelliset tavoitteet sivuutetaan. Tällainen taloudelliset seikat sivuuttava vahva vastuullisuuden muoto kuitenkin olisi ristiriidassa osakeyhtiölain kanssa, joten lienee selvää, että tällainen jaottelu ei liene mahdollinen.

Aarnio⁵² on oikeutta pohtiessaan tiivistänyt oikeuksien ja velvollisuuksien suhteen kirjoittamalla ”on eri asia olla moraalisesti velvoitettu kuin velvollinen oikeudellisesti tekemään tai sallimaan jotakin”. Juuri tästä voidaan hänen mukaansa katsoa yhteiskuntavastuun osalta olevan kyse. Aarnio kirjoitti teoksessaan lähes 20 vuotta sitten, että yhteiskuntavastuu ei ole jotain, mikä on oikeudellisesti velvoitettua, ainakaan vielä⁵³, mutta moraalinen paine toimia yhteiskuntavastuullisesti kasvaa koko ajan. Aarnio kuitenkin korosti, että sääntöjen yleisyys tai vahva moraalinen paine ei tee niistä oikeudellisesti velvoittavia.

---

⁴⁹ Ristaniemi 2022, s. 825

⁵⁰ Viherkenttä 2023, s. 280

⁵¹ Airaksinen 2023, s. 771

⁵² Aarnio 2006, s. 30

⁵³ Tutkimuksen myöhemmissä vaiheissa, erityisesti luvussa 4, tullaan havaitsemaan, että vastuullisuuden oikeudellinen velvoittavuus on Aarnion 2006 julkaistun kirjoituksen jälkeen ottanut harppauksia eteenpäin.

Oikeudellinen velvoittavuus perustuu positiiviseen oikeuteen, *lex positiva*. Kyseessä on ihmisen säätämä laki, joka saa juurensa kaukaa vuosituhansien takaa luonnonoikeudesta. Luonnollista lakia voidaan pitää positiivisen lain pätevyyden ja hyväksyttävyyden kriteerinä. Ennen positiivisen oikeuden syntyä, ei ollut ristiriitaa (luonnon)oikeuden ja moraalilin välillä, sillä niiden katsottiin ainakin sisällöllisesti vastaavan toisiaan. Nykytilassa positivismi erottaa oikeuden sellaisena kuin se tosiasiallisesti on ja oikeuden sellaisena kuin sen moraalisesti pitäisi olla. Tämä ei kuitenkaan poista sitä, etteikö oikeus ja moraalivoisi olla samassa, niillä vain ei ole toisiinsa nähden välttämätöntä suhdetta.⁵⁴

2.2 Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus

Toisin kuin edellä esitetty yhteiskuntavastuun moraalisuuteen painottuva näkökulma, ei osakeyhtiön toiminnan tarkoituksella ole lain sanamuodon mukaisesti juurikaan yhteistään kanssa. Päinvastoin saattaa herätä kysymys, voivatko nämä kaksi osa-aluetta ylipääntään tulla täytetyksi yhtä aikaa? Osakeyhtiölain 1 luvun 5 § mukaan nimittäin lausutaan yksiselitteisesti ”Yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin”. Säännös tulee ymmärtää siten, että voiton tuottaminen toteutetaan yhtiön kautta keräten varat ensin yhtiölle, josta ne jaetaan osakkeenomistajille⁵⁵. Immonen ja Villa⁵⁶ kuitenkin painottavat, että yrityksen toiminnan jatkuvuuden (going concern) vuoksi tarkoituksen mukaista ei ole pelkästään lyhyen aikavälin jakokelpoisen voiton maksimointi. Yhtiön resurssien käyttäminen on pikemminkin suotavaa, mikäli tällä tavoin tulevaisuuden tuotot ylittävät lyhyen aikavälin maksimituotot.

Nykykäsityksen mukaan osakeyhtiöiden toiminnan tarkoituksen teoriana vallalla on omistajakeskeinen malli⁵⁷. Tätä teoriaa tukee myös voimassa oleva osakeyhtiöoikeus.

---

⁵⁴ Knuutinen 2014, s. 25–28

⁵⁵ Immonen ja Villa 2015, s. 22

⁵⁶ Immonen ja Villa 2015, s. 30–31

⁵⁷ Mähönen ja Villa 2015, s. 321

Teorian mukaan osakeyhtiön sopimusverkko koostuu yritykseen liittyvistä panos- ja tuotosvirroista eri eturyhmien välillä, jossa osakkeenomistajan katsotaan olevan panokseen tasavertainen muiden panosten kanssa. Osakkeenomistajat kuitenkin saavat erityisaseman residuaaliriskin vuoksi, sillä viime kädessä he kantavat riskin yhtiön menestymisestä tai menestymättömyydestä. Pönkä⁵⁸ näkee osakkeenomistajakeskeisen mallin olevan samalla muiden intressitahojen etujen mukaista.

Vastuun kantamista yritysvastuun näkökulmasta voidaan kuitenkin pilkkoa vielä pienempiin osiin kuin jakamalla se yhtiön ja osakkeenomistajien kesken. Knuutinen⁵⁹ nimittäin on tarkastellut *yrityksen* ja *yhtiön* välistä eroa, vaikka niitä tavallisimmin, kuten tässäkin tutkielmassa, käytetään synonyymeina. Näiden tärkeimpänä erona voidaan nähdä yhtiön toiminnan juridiset puitteet, kun taas yritys viittaa harjoitettuun toimintaan. Yritysvastuun kantamisen ei siis nimensäkään mukaisesti voida katsoa vaativan taustalleen yhtiötä.

Tehokkaan osakeyhtiöoikeudellisen sääntelyn merkitys organisaatiolle on suuri. Yhtiön on voitava luottaa siihen, että kansallinen lainsäätävä huolehtii julkishyödykkeen kaltaisessa asemassa olevan osakeyhtiöinstituution mahdollisuudesta harjoittaa taloudellisesti tehokasta toimintaa markkinaympäristössä. Osakeyhtiön toimintakykyisyys yhteiskunnassa vaatii sääntelyjärjestelmän, johon sen on mahdollista sijoittua eikä sillä ole tarvetta siirtyä sieltä muualle. Penttilän ja Vahteran mukaan hyvin palveleva kansallinen yhtiölainsäädäntö helpottaa niin kansainvälisessä verokilpailussa selviytymistä, mutta myös antaa mahdollisuuksia kansalliselle verosuunnittelulle.⁶⁰

Osakeyhtiö- ja verolainsäädännön liiallinen yhteen nivominen ei kuitenkaan ole oletusarvoista, vaan tulisi keskittyä rakentamaan tarkoituksenmukainen yhtiölainsäädäntö⁶¹.

---

⁵⁸ Pönkä 2013, s. 25

⁵⁹ Knuutinen 2014, s. 74–75

⁶⁰ Penttilä ja Vahtera 2019, s. 113

⁶¹ Penttilä ja Vahtera 2019, s. 115

Mähönen ja Villa ⁶² tarkentavat, että lainsäädännön tarkoitus on olla sektorikohtaista ja siten ristiriitaisuuksilta suhteessa muuhun lainsäädäntöön ei voida välttyä. Näin ollen osakeyhtiölain vaikutukset esimerkiksi verotukseen tulee ratkaista muussa lainsäädännössä.

2.3 Osakeyhtiön tarkoitus suhteessa yhteiskuntaan

What does it mean to say that “business” has responsibilities? Only people can have responsibilities. A corporation is an artificial person and in this sense may have artificial responsibilities, but “business” as a whole cannot be said to have responsibilities, even in this vague sense.⁶³

Jo vuosikymmeniä sitten taloustieteen nobelisti Friedman julisti amerikkalaisille, että yritysten sosiaalinen vastuu on kasvattaa voittojaan⁶⁴. Friedman näki, että johdon vastuu oli toimia ainoastaan osakkeenomistajien intresseissä ja yhtiön toiminnan vaikutusten arviointi muihin sidosryhmiin oli valtion tehtävä⁶⁵. Yritysten voiton maksimointi tuli silloinkin toteuttaa voimassa olevan lainsäädännön ja yhteiskunnan perussääntöjen puitteissa. Voidaan ylipäätään pohtia, olisiko yritysjohton resurssien käyttö yhteiskunnallisiin, sinänsä hyödyllisiin, asioihin oikeudenmukaista yrityksen omistajia kohtaan *shareholder value* -teorian mukaisesti?⁶⁶

Karthik⁶⁷ on 50 vuotta myöhemmin kirjoitetussa artikkelissaan tarkastellut Friedmanin väittämän paikkansa pitävyyttä ajassa, jossa yritysten voitot ovat kasvaneet suhteellisen isoiksi, ja ne ovat osin sen vuoksi halunneet lähteä mukaan yhteiskuntavastuullisiin toimiin. Karthik kuitenkin näkee riskinä yritysten osallistumisen yhteiskunnallisten asioiden hoitamiseen, jolloin yhteiskunta heikkenee edelleen ja yritykset tavoittelevat tällaisen

---

⁶² Mähönen ja Villa 2009, s. 170

⁶³ Friedman 1970

⁶⁴ Karthik 2020

⁶⁵ Rantakari 2012, s. 162

⁶⁶ Knuutinen 2013, s. 178

⁶⁷ Karthik 2020

poliittisen sitoutumisen kautta yhä enemmän voittoa. Tämä toimintamalli toki olisi täysin linjassa shareholder value -ajattelun kanssa, jossa yrityksen ainoan vastuun katsotaan olevan voiton tekeminen yrityksen osakkeenomistajille⁶⁸. Knuutinen näkeekin, että Friedmanin näkemys voiton kasvattamisesta ja yhteiskuntavastuu voisivat kulkea rinnakkain osakkeenomistajien näin halutessa.

Yritysten on silti otettava toiminnassaan huomioon yhteiskunnallinen toimintaympäristö ja sen kehitys, onhan osakeyhtiö itsessäänkin yhteiskunnallinen instituutio. Yritysten toiminnan kasvaessa ja kansainvälistyessä, on niiden yhteiskunnallinen merkitys entisestään kasvanut⁶⁹. Tämän vuoksi on tultu yhä tietoisemmiksi liiketoiminnan negatiivisista ulkoisvaikutuksista sekä puutteellisesta sitoutumisesta toimintaympäristöön. Oikeuskirjallisuudessa on jopa esitetty kannanottoja siitä, tulisiko yhtiön toiminnan tarkoitusta ja sen asemaa yhteiskunnassa lainsäädännön tasolla jotenkin muuttaa.

Ilmonen⁷⁰ korostaa juuri yhteiskuntavastuuseen, ts. julkissääntelyn vaatimustason ylittäviin, liittyvien vaatimusten kohdanneen eniten muuttuneita odotuksia. Artikkelissaan hän kuitenkin mainitsee vain tavallisimmat yhteiskuntavastuuseen liitetyt asiayhteydet; ympäristön, sosiaaliset seikat sekä hyvän hallinnon yleisesti. Ilmonen⁷¹ silti näkee, että globalisoitua toimintaympäristö antaa yrityksille itselleen mahdollisuuden asettaa julkisesta sääntelystä poikkeavia liiketoimintaperiaatteita. Tällöin yritysten sitoutuminen yhteiskunnan päätöksentekoa kohtaan muuttuu implisiittisestä odotusten täyttämisestä kohti eksplisiittistä osallistumista.

---

⁶⁸ Knuutinen 2013, s. 178

⁶⁹ Ilmonen, 2023, s. 525

⁷⁰ Ilmonen, 2023, s. 526

⁷¹ Ilmonen 2023, s. 527

2.4 Osakeyhtiö veronmaksajana

Osakeyhtiön veronmaksu perustuu lakiin. Perustuslain (731/1999) 81 §:n 1 momentin mukaan ”valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta”. Kyseistä lakia koskevassa hallituksen esityksessä HE 1/1998 momentin tarkennuksena todetaan, että ”laista tulisi yksiselitteisesti ilmetä verovelvollisuuden piiri. Lain säännösten tulisi myös olla sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä olisi sidottua harkintaa”. Äimä⁷² painottaa perustuslain täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimusta toteamalla, että verolain säännösten mahdollisia aukkoja ei tulkintatilanteessa voida kuitenkaan paikata tukeutumalla lain esitöistä ilmeneviin näkökohtiin, vaan veron suuruuteen olennaisesti vaikuttavien seikkojen tulee olla luettavissa laista.

Osakeyhtiö juridisena oikeushenkilönä on itsenäinen verovelvollinen, joka on pääsääntöisesti verovelvollinen kaikista tuloista⁷³. Knuutinen⁷⁴ on kuitenkin esittänyt kysymyksen: ”pitäisikö yhtiötä erillisenä verosubjektina edes verottaa?”. Hän pohjaa kysymyksensä yhtiön olemukseen, joka lain luomuksena on eräänlainen fiktio, sopimuskokonaisuus, joka on pääoman keräämisen ja kerryttämisen välineenä. Tällä hän viittaa talousteoriatteeseen näkökulmaan, jossa tulon saajia ovat lopulta osakkeenomistajat, suoraan tai välillisesti, joten kyseessä on lopulta henkilöiden verottaminen⁷⁵. Verotuksen fisikaalisten tavoitteiden vuoksi verolainsäädäntöön tulisi kuitenkin tehdä radikaaleja muutoksia, mikäli tämän ajattelumallin mukaista verotusta alettaisiin noudattaa.

---

⁷² Äimä 2011, s. 104

⁷³ Mähönen ja Villa 2009, s. 77

⁷⁴ Knuutinen 2014, s. 129–131

⁷⁵ Knuutinen (2014, luku 4.1) pohtii yhtiöiden verottamista erillisinä subjekteina monelta kannalta miettien, tulisiko verotuksessa omaksua oikeudellinen vai taloudellinen näkökulma. Kahdenkertaisen verotuksen keskeinen peruste on hänen mukaansa etenkin omistamisen ja kontrollin välinen ero. Toisaalta kahdenkertaista verotusta on kritisoitu tehokkuuden ja yhdenvertaisuuden vuoksi, joiden katsotaan olevan hyvän verojärjestelmän tavoiteltuja ominaisuuksia.

Nykyisen lainsäädännön mukaan osakeyhtiö on verovelvollinen, jolle syntyy *verovelkasuhde* aktiivisen verosubjektin eli veronsaajan kanssa⁷⁶. Verovelkasuhteelle tyypillistä on sen sisällön kehittyminen abstraktista verovelasta konkreettiseksi veron maksamiseksi verotuksen toimittamisen avulla. Verovelvollisen kannalta tärkein oikeusvaikutuksellinen hetki on verovelan syntyminen, jonka jälkeen yhtiöllä ei ole enää mahdollisuutta vaikuttaa veronmaksuvelvollisuuteensa omien toimenpiteiden avulla. Ennen tätä hetkeä verovelvollisella on perustuslain⁷⁷ nojalla valinnanvapaus määrätä varoistaan ja valita yhtiölle itselleen toimintansa kannalta edullisin vaihtoehto⁷⁸.

Knuutinen⁷⁹ näkee veroseikoista muodostuneen yritysvastuun yhteydessä oman erityisen osa-alueen. Verot ovatkin hänen mukaansa ekologiseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen vaikuttamiseen oiva väline. On kuitenkin selvää, että yhtiön voitontuottamistarcoitus ja verovastuullisuus eivät ole välttämättä helposti yhteen sovitettavissa⁸⁰. Sitoutumalla maksamaan veroja, ei kuitenkaan pitäisi olla epäselvää, että verojenmaksun voidaan katsoa kuuluvan osaksi yhteiskuntavastuullista toimimista. Verojen maksuun liittyvällä moraalisisella ulottuvuudella voidaan lain hengen kautta katsoa olevan myös lakiin pohjautuva peruste⁸¹. Tällainen yhtymäkohta löytyy, sillä verojen maksua tai verosuunnittelun hyväksyttävyyttä ei voida arvioida pelkästään lain kirjaimen vaan myös lain tavoitteiden ja hengen mukaisesti.

2.5 Osakeyhtiön johdon velvollisuudet ja vastuu

Osakeyhtiön hallitus vastaa oleellisista liiketoimintapäätösten tekemisistä ja sen vuoksi hallituksen jäsenten on tiedostettava yhtiön toiminnan harjoittamisen intressit; mitä,

---

⁷⁶ Wikström, Ossa ja Urpilainen 2015, s. 46

⁷⁷ PL 15 § omaisuuden suojasta sekä PL 18:1 *”Jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.”*

⁷⁸ Wikström, Ossa ja Urpilainen 2015, s. 87–88

⁷⁹ Knuutinen 2019a, s. 494–495

⁸⁰ Knuutinen 2019a, s. 505

⁸¹ Knuutinen 2019a, s. 505

miksi ja kenen lukuun. Hallitus osakeyhtiön johdossa vastaa käytännössä toimitusjohtajan ottamisesta, valvonnasta ja erottamisesta sekä yhtiön taloudellisen tilan valvonnasta. Lisäksi hallituksen on reagoitava yrityksen liiketoimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin, jotka saattavat vaikuttaa yhtiön toiminnan tarkoituksen toteuttamiseen⁸².

Lautjärven⁸³ mukaan hyvän hallinnon mukaisissa yhtiön johdon päätöksissä ja toimissa huomioidaan muiden päätöstä ohjaavien tekijöiden lisäksi myös yritysvastuu. Yritysvastuun toteuttamisesta ovat hänen mukaansa vastuussa osakeyhtiön kaikki ne henkilöt, jotka voivat vaikuttaa yhtiön toimintaan. Lautjärvi vielä jatkaa, että yritysvastuulla on selkeä yhteys johdon osakeyhtiöoikeudelliseen tehtävään eli huolellisuusvelvoitteen täyttämiseen.

Osakeyhtiön johdon on yksiselitteisesti OYL 1:8 §:n mukaan edistettävä yhtiön etua huolellisesti toimien. OYL 6:2.2 mukaan hallituksen tai sen jäsenen on lisäksi jätettävä noudattamatta yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen tekemää päätöstä, joka olisi lain mukaan pätemätön⁸⁴. Lautjärvi⁸⁵ kirjoittaa, että yhtiön edun mukainen voitontuottamistarkoitus ei kuitenkaan ole tarkoitettu siten, että lyhyellä aikavälillä saadaan aikaan mahdollisimman suuri potti voitonjakokelpoisia varoja. Yritysvastuun näkökulmaa ei ole OYL:n erikseen kirjattu, mutta se toteutuu Lautjärven mukaan hallituksen päätösten ollessa pitkällä tähtäimellä yrityksen eduksi tehtyjä⁸⁶.

2.6 Osakeyhtiön johdon velvollisuudet

Savela⁸⁷ luettelee useita osakeyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuuksia, jotka perustuvat eri lakeihin. Osakeyhtiölain lisäksi velvollisuuksia osakeyhtiön

---

⁸² Villa 2020, s.161

⁸³ Lautjärvi 2022, s.100

⁸⁴ Mähönen ja Villa 2019, s. 324

⁸⁵ Lautjärvi 2022, s.103

⁸⁶ Näin kirjattu myös HE 109/2005, s.38–39

⁸⁷ Savela 2015, s. 106–107

hallitukselle määrittelevät muun muassa kirjanpitolaki (1336/1996), yritys- ja yhteisötietolaki (244/2001) sekä tilintarkastuslaki (1141/2015). Lautjärvi⁸⁸ lisää, että yritysvastuun kannalta yhtiön johdon tulee huolehtia noudatettavan myös muun muassa työ- ympäristö-, kilpailu- ja kuluttajalainsäädäntöä. Lisäksi on huomattava, että aina pelkkä noudattamisvastuu ei riitä vastuulliseen toimintaan. Monet näistä velvollisuuksista liittyvät osakeyhtiön hallinnollisiin toimenpiteisiin ja Savela⁸⁹ lisääkin, että hallituksen tehtävä on keskittyä toiminnan keskeisiin asioihin eikä hallituksen jäsenten siten oleteta tietävän yrityksen jokaisesta yksityiskohtaisesta tai vähäisestä asiasta.

Lautjärvi⁹⁰ tarkentaa, että yhtiön johdon velvollisuudet koskevat henkilöiden toimintaa nimenomaisesti hallituksen jäsenen roolissa, vaikka he samaan aikaan olisivat myös saman yhtiön osakkeenomistajia. Lautjärvi jatkaa, että vahingonkorvausvelvollisuuden tullessa kyseeseen on tarkastaltava henkilön tosiasiallista asemaa yhtiön johdossa. Näin ollen esimerkiksi kaupparekisterimerkinnän puuttuminen hallituksen jäsenen osalta ei suoraan poista hänen korvausvelvollisuuttaan, mikäli henkilö on tosiasiallisesti kuitenkin ollut mukana yhtiön johdossa (de facto director).

Yrityksen johdossa voi toimia myös muita johtajien kaltaisessa asemassa toimivia henkilöitä. Tosiasiallisesta johtajasta on erotettava yhtiön johtoa ohjeistava ja neuvova varjojohtaja (shadow director), joka ainoastaan esiintyy yhtiön johdon taustalla vaikuttaen⁹¹. Varjojohtajasta on Mähösellä ja Villalla⁹² hieman eriävä näkemys; heidän mukaansa varjojohtajaksi kutsutaan henkilöä, jonka määräysten ja ohjeiden mukaan hallituksen jäsenillä on tapa toimia eli myös varjojohtajina toimiviin sovellettaisiin tässä tapauksessa yhtiön johdon velvollisuuksia. Ainoastaan ammatillisen neuvonantajan

---

⁸⁸ Lautjärvi 2022, s.102

⁸⁹ Savela 2015, s. 107

⁹⁰ Lautjärvi 2017, kpl 4.3.1

⁹¹ Lautjärvi 2017, kpl 4.3.1

⁹² Mähönen & Villa 2019, s. 627

asemassa toimivat luetaan Mähösen ja Villan mukaan yhtiön johdon velvollisuuksien ulkopuolella toimiviksi henkilöiksi.

2.6.1 Osakeyhtiön hallituksen huolellisuusvelvollisuus

Huolellisuusvelvollisuus määritellään OYL 1:8 siten, että ”yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua”. Määritelmä on siis hyvin yleispätevä eikä täsmällisen velvoitteen kirjaaminen moninaisten tilanteiden takia edes olisi mahdollista, vaikka se johtajien aseman kannalta olisikin suotava⁹³. Osakeyhtiön johdon huolellisuusvelvoitetta ei kuitenkaan voida arvioida maallikon huolellisuudella, vaan kytkeytyen aina kunkin yhtiön toimintaan ja siihen, onko kyseessä pää- vai sivutoiminen hallituksen jäsen. Savela vielä tarkentaa, että huolellisuusvelvoitetta arvioidaan ”kyseisessä tehtävässä kohtuudella odotettavissa olevasta huolellisuudesta”⁹⁴.

Huolellisuusvelvollisuudella halutaan ensisijaisesti turvata osakkeenomistajien asemaa ja etua, jotta johtajat huolellisesti toimien ajaisivat osakkaiden etua ja siten maksimoisivat heidän voittonsa. Liiketoiminta on kuitenkin usein nopeatempoista ja ratkaisuja joudutaan tekemään puutteellisten tietojen varassa, mikä on omiaan heikentämään huolellisuusvelvoitteen täyttämistä. Huolellisuusvelvollisuus kuitenkin korostuu päätöksen tai toimen riskin kasvaessa tai silloin kun toimen vastapuolena on henkilön lähipiiriin kuuluva taho⁹⁵. Johtajien on kuitenkin aina jossain vaiheessa päätettävä, että asiaan liittyvät tiedot ovat riittävät ja tarpeellinen selvitystyö on tehty riittävän huolellisesti. Riittävänä voidaan Jokisen⁹⁶ mukaan pitää sitä, että saadaan tehtyä hankitun asianmukaisen tiedon pohjalta johdonmukainen päätös. Ei ole osakkaidenkaan etu, että johtajat hankkivat päätöksentekoon vaadittavaa informaatiota tarpeettomasti. Savelan⁹⁷ mukaan riskinotto on enemmän sääntö kuin poikkeus liiketoiminnassa ja sen määrittäminen, oliko kyse johdon

---

⁹³ Savela, 22. marraskuuta 2001, s. 19

⁹⁴ Savela, 22. marraskuuta 2001, s. 19

⁹⁵ Jokinen 2008 ja HE 109/2005 vp, s. 41

⁹⁶ Jokinen 2008

⁹⁷ Savela 22. marraskuuta 2001

huolimattomasta toiminnasta vai muista yhtiön toimintaan vaikuttaneista tekijöistä, on etenkin tuomioistuinprosessissa vaikeaa.

2.6.2 Lojaliteettivelvollisuus ja yhtiön etu

Edellä esitetty huolellisuusvelvollisuus yhtiön etua kohtaan merkitsee samalla yhtiön johdolle asetettua lojaliteettivelvollisuutta sekä yhtiötä että kaikkia osakkeenomistajia kohtaan⁹⁸. Hallituksen jäsenille annettujen tietojen valossa, vaikka ne olisivat tulleet yksittäisiltä osakkeenomistajilta kenties oman edun ajamisen tarkoituksessa, on hallituksen jäsenen tehtävässään kuitenkin lojaalisti ajaa ainoastaan yhtiön etua. Villa⁹⁹ tähdentää, ettei yhtiön etu tarkoita yksittäisten osakkeenomistajien etujen summaa vaan yhtiön edun toteuttamisella tavoitellaan yhtiön toiminnan tarkoitusta loukkaamatta osakkeenomistajien yhdenvertaista ja tasapuolista kohtelua. Villa lisäksi muistuttaa, että yhtiön edun ajamisen tulee olla vapaata johdon oman edun tavoittelusta.

Lojaliteettivelvollisuuden myötä hallituksen jäsenen on pystyttävä tunnistamaan ne tilanteet, joissa hän kenties on esteellinen osallistumaan käsillä olevan päätöksen tekemiseen. Hallituksen jäsenen esteellisyydestä osallistua päätöksen käsittelyyn, mikäli siitä on hänelle henkilökohtaisesti odotettavissa olennaista etua, joka olisi ristiriidassa yhtiön edun kanssa, on mainittu OYL:n 6:4. Villa¹⁰⁰ ohjeistaa, että esteellisen jäsenen olisi päätöksenteon lisäksi pidättäydyttävä kokonaan asian käsittelystä ja siihen liittyvästä keskustelusta. Esteelliselle jäsenelle ei myöskään olisi syytä toimittaa asiaa koskevaa kokousaineistoa.

Lojaliteettivelvollisuuden myötä saattaa kuitenkin tulla tilanteita, joissa esteellisellä hallituksen jäsenellä on tiedossaan asioita, jotka tulisi tuoda julki yhtiön edun nimissä. Yh-

---

⁹⁸ Immonen ja Villa 2015, s. 26

⁹⁹ Villa 2020, s. 77

¹⁰⁰ Villa 2020, s. 100

tiön edun ajaminen ohittaa esteellisyyden annetussa KKO:n ratkaisussa 1997:110. Ratkaisussa perustellaan esteellisyyden ohittavaa yhtiön etua sillä, että henkilö tosiasiallisesti tiesi päätökseen liittyvistä seikoista enemmän ja hänen olisi tullut tuoda nämä seikat esiin yhtiön edun nimissä.

3 Vastuulliseen veronmaksuun liittyvien liiketoimintapäätösten raja-aidat

Vastuullinen veronmaksu tai muut siihen liittyvät päätökset eivät luonnollisestikaan tarkoita sitä, että yhtiö itse voisi päättää miten paljon se haluaa veroja maksaa. Kansallinen lainsäädäntö asettaa verovelvollisille monia velvollisuuksia, joista ei voi poiketa toisin. Vastuulliseen veronmaksuun liittyvät liiketoimintapäätökset ovat juuri niitä, joissa veronsaaja on antanut verovelvolliselle mahdollisuuden toimiensa verotukseen vaikuttamiselle. Tässä luvussa käydään läpi lainsäädännön tärkeimpiä verotukseen vaikuttavia periaatteita, joista yrityksen liiketoimintapäätöksiä tekevien henkilöiden tulisi olla tietoisia.

Immonen ja Villa¹⁰¹ ovat listanneet muutamia yleisesti tärkeimpiä perusteita, joita liiketoimintapäätöstentekijöiden tulisi pohtia. Ensinnäkin tulee huomioida OYL mukainen yhtiön toiminnan tarkoitus¹⁰² sekä toimialalla noudatettavat yleiset määräykset. Toiminnan jatkuvuus sekä yhtiön riskinkantokyky ovat myös asioita, joita liiketoimiin liittyviä päätöksiä tehdessä tulisi kiinnittää huomiota.

3.1 Verotus – kustannuserä vai voitonjakoa?

Yhteiskuntavastuullisesta näkökulmasta on syytä tarkastella, millaisena eränä yritys veroja taloudessaan pitää. Useimmille yrityksille verot lienevät kustannuksia muiden kustannusten joukossa, kuten Kaunisto¹⁰³ on ykskantaan todennut. Tällöin on luonnollista, että kustannusten määrää pyritään minimoimaan. Huomionarvoista verojen minimoinnissa kuitenkin on, että se ei automaattisesti tarkoita yhteiskuntavastuutonta toimintaa. Verotuksen kustannusluontoisuus ei kuitenkaan ole ainut tapa käsitellä niitä taloudessa. Aiemmin tutkimuksen johdannossa esitettiin, että yritys on osa yhteiskunnan toimintaympäristöä, eikä oikeussubjektia olisi olemassa ilman toimivaa valtiota. Verotuksen

---

¹⁰¹ Immonen ja Villa 2015, s. 40

¹⁰² Toiminnan tarkoitus avattu tarkemmin luvussa 2.2.

¹⁰³ Kaunisto 2022, s. 24

voidaan siis tämän näkökulman mukaan katsoa olevan taloudellinen korvaus, osa voitonjakoa, jota yritys suorittaa yhteiskunnalle¹⁰⁴.

Verotuksen osa-alueista erityisesti osakeyhtiöiden maksaman yhteisöveron voidaan katsoa olevan joko selkeästi kustannuserä tai yrityksen sidosryhmilleen jakamaa voittoa. Tämän ristiriitaisen näkökulman mukaan verot pienentävät osakkeenomistajille kuuluvaa voitto-osuutta ollen kustannuserä, kun taas yhteiskunnalle kuuluva osuus yrityksen tuottamasta lisäarvosta on osuus voitosta. Verotuksen ambivalentin luonteen takia, on vastuullisuutta tarkasteltaessa otettava jonkinlainen linjaus tai kompromissi näistä näkökulmista, sillä voittoja pyritään osakeyhtiölain velvoittamana maksimoimaan, kun taas kustannukset vastavuoroisesti pyritään minimoimaan.¹⁰⁵

Verotuksen olemusta yritysten taloudessa voidaan tarkastella myös yritysten maineen hallinnan kautta, kuten on tehnyt Valtioneuvosto periaatepäätöksessään yhteiskuntavastuusta reilu vuosikymmen sitten.

Yritysten yhteiskuntavastuuseen sisältyy myös kysymys yrityksen taloudellisten velvoitteiden hoitamisesta. Valtioneuvosto toimeenpanee harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaista ohjelmaa, jonka tavoitteena on vähentää harmaata taloutta ja talousrikollisuutta sekä tukea laillista yritystoimintaa ja tervettä kilpailua. [– –]

Lainsäädännön velvoitteista riippumatta yritysten verosuunnitteluun kohdistuu lisääntyvää yhteiskunnallista mielenkiintoa. Sama koskee yritysten toimintaa irtisanomistilanteissa. Taloudellisten velvoitteiden hoitamisesta on tullut osa yritysten maineenhallintaa.¹⁰⁶

Maineenhallinnan näkökulma tulisi ottaa huomioon verotuksen vastuullisuutta ja sen vaikutusta yritystoimintaan määriteltäessä. Mainehaitat voivat joko välillisesti tai välittö-

---

¹⁰⁴ Knuutinen 2019b, s. 63

¹⁰⁵ Knuutinen 2014, s.101

¹⁰⁶ Knuutinen 2014, s. 110–111

mästi peitota moninkertaisesti mahdollisesti saavutetun hyödyn, mikäli yritys olisi maksanut verojaan vastuullisesti enemmän voitonjaon kuin kustannusten näkökulmasta. Huomioitavaa toki on, että yritys ei voi maksaa veroja enempää kuin lainsäädäntö edellyttää, joten siinä mielessä ”ylimääräinen” voitonjako yhteiskunnalle ei ole mahdollista.¹⁰⁷

3.2 Vastuullisen veronmaksun perusvaatimukset

Vastuullisen verojen maksun voidaan minimissään katsoa vaativan lainmukaisten velvoitteiden täyttämisen. Tällaiset velvoitteet voidaan johtaa kansallisesta verojärjestelmästä. Myrsky¹⁰⁸ on pohtinut hyvän verojärjestelmän epäkonsistenttia luonnetta, sillä ominaista muuttuvalle järjestelmälle on se, että takuita muutosten tuomasta paremmuudesta ei ole. Verojärjestelmän useiden arviointikriteereiden vuoksi ei myöskään ole mahdollista sanoa, että mikään järjestelmä tai sen osa olisi pelkästään hyvä tai huono, vaan ne ovat aina sitä jossakin suhteessa toisiinsa. Näin voidaankin puhua eräänlaisesta verojärjestelmän ideaalimallista, jota erilaisten vaikuttimien vuoksi on käytännössä vaikea saavuttaa¹⁰⁹.

Myrsky¹¹⁰ myös virittää ajatuksen siitä, että hyvän verojärjestelmän ominaisuudet ovat ainakin periaatteessa eri asia kuin kulloinkin verotukselle asetettavat tavoitteet. Esimerkeinä hän esittää yhteiskunnallisesti tärkeät seikat kuten talouskasvun tukemisen ja työllisyyden edistämisen. Voidaanko näitä pitää ominaisuuksina, tavoitteina vai osana kumpaakin kokonaisuutta? Tärkeintä kuitenkin lienee riittävien verotulojen saaminen, josta tietenkin voidaan jatkaa kysymys siitä, mikä on riittävä määrä verotuloja ja mihin kaikkien verotulojen pitäisi riittää?

---

¹⁰⁷ Knuutinen 2014, s. 157–158

¹⁰⁸ Myrsky 2013, s. 77–78

¹⁰⁹ Malmgren ja Myrsky 2020, s. 1

¹¹⁰ Myrsky 2013, s. 77–78

Yleisesti hyvän verojärjestelmän ominaisuuksina on pidetty tehokkuutta, oikeudenmukaisuutta, neutraalisuutta, yksinkertaisuutta sekä hallinnollista toimivuutta.¹¹¹ Verotuksen fiskaalisen luonteen vuoksi ominaisuuksina tulisi olla myös vakaus ja ennustettavuus, joskin joustavuus verotuottojen saamisesta kulloisenkin rahantarpeen mukaan olisi pystyttävä samalla säilyttämään. Hyvästä verojärjestelmästä puhuttaessa ei voida myöskään ohittaa verotuksen toimittamiseen keskeisesti liittyviä periaatteita. Näistä tärkeimpänä mainittakoon legaliteettiperiaate, jotta verotulojen kerääminen ylipäätään olisi mahdollista.

3.2.1 Legaliteettiperiaate

Yhtenä verotuksen ja vero-oikeuden tärkeimpänä periaatteena voidaan Knuutisen¹¹² mukaan pitää legaliteettiperiaatetta¹¹³. Tämän perustuslakiin nojautuvan periaatteen nojalla veroista päättäminen on lainsäätäjän tehtävä. PL 81 § :ssä on valtion veroista ja maksuista säädetty seuraavasti ”valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta”. Sen lisäksi, että periaate edistää verotuksen oikeusvarmuutta, on sillä lainsäädännön sisältöön ennakoitavuutta ilmentävä merkitys. Legaliteettiperiaatteen mukaisesti verovelvollisuus on laissa esitettävä niin täsmällisesti, että verovelvolliset pystyvät ennakoimaan verotustaan.¹¹⁴

Verotuksen ennakoitavuus ei kuitenkaan saa muodostua keinoksi lainsäätäjän tarkoituksen vastaisiin veroetujen tavoitteluun. Verovelvollinen itse pystyy määrittelemään ja vaikuttamaan niin taloudellisen toiminnan yksityisoikeudellisiin muotoihin kuin toiminnasta saatavaan tulon määrään. Liiketoiminnasta kerätyt tulot ja

---

¹¹¹ Myrsky 2013, s. 78–79 sekä Malmgren ja Myrsky 2020, s. 1

¹¹² Knuutinen 2015, s. 813

¹¹³ Legaliteettiperiaatteesta voidaan käyttää myös termejä laillisuusperiaate, lakisidonnaisuuden periaate, korostetun laillisuuden periaate tai vero-oikeudellinen legalismi. Ks. esim. Knuutinen (2015, s. 814) ja Juusela: Legaliteettiperiaate vero-oikeudessa, Defensor Legis 4/2018, s. 449

¹¹⁴ Knuutinen 2015, s. 814

niistä muodostuva yhtiön varallisuus on kuitenkin se, johon verotuksella puututaan omaisuudensuojasta¹¹⁵ huolimatta. Tuloihin ja omaisuuteen kohdistuvia veroja ja veroseuraamuksia on markkinataloudessa toimivan verovelvollisen siten pystyttävä riittävällä varmuudella ennakoimaan. Knuutinen huomauttaa, että legaliteettiperiaatetta ei sitä vastoin tule käyttää verovelvollisia suojaavana tai laintulkintaa rajoittavana periaatteena ennakoitavuudesta huolimatta, tai juuri siitä syystä.¹¹⁶

3.2.2 Muiden oikeusperiaatteiden suhde vastuullisuuteen

Verotuksen osalta on tärkeää huomioida muitakin periaatteita kuin edellä mainittu perustuslakiin nojautuva legaliteettiperiaate. Etenkin oikeusvarmuudella ja ennustettavuudella on läheinen suhde legalismiin, sillä tehdyn veroratkaisun on perustuttava lakiin, mutta myös oltava sen mukainen ja verovelvollisen tulee lähtökohtaisesti voida ennustaa ratkaisun sisältö¹¹⁷. Oikeusvarmuuteen liittyy lisäksi vaatimus siitä, että viranomainen käyttää toimivaltaansa vain ja yksinomaan lainmukaisiin tarkoituksiin sekä oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden samalla suojaten oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Nykyhetken odotusten lisäksi on pystyttävä ennustamaan tulevia verosäännöksiä siinä määrin, että verovelvollinen voi luottaa tekemiensä pitkävaikutteisten päätösten verotuksellisiin seuraamuksiin. Vaikka oikeusvarmuus kytkeytyykin lain-säädännön yksityiskohtaisuuteen, ovat verolainsäädännön säännökset usein yleisluontoisia, sillä sääntely kohdistuu alati muuttuviin taloudellisiin ilmiöihin, joiden tarkkarajainen sääntely olisi haastavaa, ellei jopa mahdotonta¹¹⁸.

---

¹¹⁵ Omaisuudensuojasta säädetään PL 15 §

¹¹⁶ Knuutinen 2015, s. 817

¹¹⁷ Mähönen ja Villa 2009, s. 62

¹¹⁸ Kaunisto 2022, s. 77

Näiden lisäksi Knuutinen¹¹⁹ on todennut verotuksen oikeudenmukaisuuden korostuneen niin yritys vastuukeskustelussa kuin kansainvälisessä veroyhteistyössä. Myös Myrsky¹²⁰ näkee oikeudenmukaisuuden olleen laajasti esillä niin verotuksen historiassa kuin yleisesti yhteiskunnallisessa keskustelussa. Oikeudenmukaisessa verotuksessa pyritään ratkaisemaan millä perusteella, keneltä ja kuinka paljon veroja peritään. Periaatteen mukaisesti lähtökohta on tarkastella samanlaisia tapauksia samalla tavalla. Oikeudenmukaisuuden ongelmaksi voidaan kuitenkin nähdä kysymys siitä, mitkä tapaukset ovat samankaltaisia ja millä perusteella samankaltaisuus määritellään. Lisäksi tulee pohtia kuka tai mikä taho päättää oikeudenmukaisuudesta.

Isotalo ja Linnakangas¹²¹ pitävät keskeisinä periaatteina myös *etuperiaatetta*, *maksukykyperiaatetta* sekä *hallinnollisen tehokkuuden periaatetta*. Etuperiaatteen mukaisen veronmaksun kunkin talousyksikön julkisista menoista saaman hyödyn mukaan he kuitenkin näkevät nykyisessä tuloverotuksessa olevan melko vähäinen. Maksukykyperiaatteen mukainen verojen maksu kunkin maksukyvyyn mukaan taas on ongelmallista maksukyvyntaamisen vuoksi. Veronsaajaan liittyvä hallinnollisen tehokkuuden vaatimus kustannusten minimoinnista aikaansaa sen, että ”millimetrioikeudenmukaisuudesta” joudutaan luopumaan. Tämä saattaa osin olla verovelvolliselle hyvä, mutta myös epäoikeudenmukainen ratkaisu riippuen tilanteesta. Hallinnollisen tehokkuuden edellytyksenä kuitenkin on veropohjaltaan kestävä, rakenteeltaan johdonmukainen sekä kansainvälisesti kilpailukykyinen verojärjestelmä¹²². Tämän ansiosta tehokkuusvaatimuksen tulisi aiheuttaa mahdollisimman vähän kustannuksia myös verovelvolliselle. Myrsky vielä lisää, että tehokas verojärjestelmä on sellainen, joka vaikuttaa mahdollisimman vähän vääristävästi talouden toimintaan¹²³.

---

¹¹⁹ Knuutinen 2019b, s. 45

¹²⁰ Myrsky 2009, s. 739–740

¹²¹ Isotalo ja Linnakangas 2023, s. 52–53

¹²² Mähönen ja Villa 2009, s. 63–64

¹²³ Myrsky 2013, s. 134

3.3 Vastuullisuuden merkitys liiketoimintapäätöksissä

Liiketoimintapäätös on prosessi, jonka tarkoitus on pitää yllä tai parantaa yrityksen asemaa toimintaympäristössä. Päätöksen tekemiseen vaikuttavat impulssit lähtevät useimmiten taloudellisen lisäarvon luomisesta yritykselle. Taloudellisen lisäarvon ei kuitenkaan tarvitse olla pelkästään yritykselle kohdistuvaa, vaan samanaikaisesti voidaan luoda lisäarvoa yhteiskunnalle¹²⁴. Tällaisiksi yhteisen lisäarvon tuottamisen menetelmiksi Lautjärvi on määritellyt innovaatioiden luomisen yhteiskunnan tarpeet huomioiden, tuottavuuden uudelleen määrittelyn¹²⁵ sekä erilaisten yritystoimintaa tukevien klustereiden kehittymisen tukemisen.

Yhteiskuntavastuun normien noudattamista liiketoimintapäätösten osalta valvoo ensisijaisesti yhtiön johto¹²⁶. Huomioon tulee ottaa sekä kansalliset että kansainväliset aspektit kuin myös kyseessä olevan toimialan mahdolliset erityisohjeistukset. Osakeyhtiölaki määrittelee päätöksenteon dokumentoinnille minimitason, mutta prosessin kattavaan arviointiin, etenkin yhteiskuntavastuun osalta tehtyihin päätöksiin, se ei ole riittävä taso¹²⁷. Vastuulliset verotukseen kohdistuvat liiketoimintapäätökset kuitenkin eroavat verojärjestelmän ja verolakien ollessa valtiokohtaisia, kun taas ympäristö- ja sosiaalisen vastuun osalta päätökset ovat enemmän universaaleja¹²⁸. Verotukseen liittyvien päätösten vastuullisuuden arviointi on senkin vuoksi ongelmallista, että vero-oikeudellisia tulkintaongelmia ei legaliteettiperiaatteen vuoksi voida ratkaista lain ulkopuolisilla kriteereillä. Yritysvastuulla yleisesti ei sen sijaan vastaavaa normistoa ole olemassa.

---

¹²⁴ Lautjärvi 2016, s. 117

¹²⁵ Lautjärvi (2016, s. 117) katsoo, että taloudellista lisäarvoa saadaan uudelleen määrittelemällä tuottavuus, sillä ainakin pitkällä aikavälillä yhteiskunnalliset ongelmat luovat ongelmia ja taloudellisia kustannuksia myös yrityksen arvoketjuun.

¹²⁶ Yhtiön johtoon kuuluu OYL:n mukaan pakollisena toimielimenä hallitus sekä mahdollisesti toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto.

¹²⁷ Salo 2015, s. 75

¹²⁸ Knuutinen 2020, s. 385–386

Esimerkiksi KONEen ¹²⁹ yritysraportissa yritys vastuusta ja sen hallinnasta kerrotaan olevan vastuussa johtokunta ja toimitusjohtaja. Yritys vastuuta KONEella johdetaan sisällyttämällä periaatteet niin strategiaan, periaatteisiin kuin erilaisiin ohjeisiin. Onkin tärkeää, että yritys vastuun jalkautetaan yritykseen ¹³⁰ esimerkiksi *compliance* ¹³¹ kautta. Complianceen liitetään nykyään lainmukaisten vaatimusten lisäksi yrityksen itsensä sekä ulkopuolisten tahojen asettamia vaatimuksia. Ratsula havainnollistaa *compliance* merkityksen päätöksenteossa seuraavasti:

Laillista, mutta ei eettisesti hyväksyttävää? Verosuunnittelu on aihe, joka on viime vuosina herättänyt paljon julkista keskustelua. Suomalaiset terveystaloyritykset ovat saaneet keskustelusta osansa. Vaikka yhtiöiden toimet verotuksen minimoimiseksi ovat olleet laillisesti katsottuna sallitun rajoissa, on toimintatapojen eettisyys mediassa usein kyseenalaistettu. Näissä yhtiissä verohyötyjen hinnaksi voi muodostua julkisuuskuvan heikkeneminen ja sen vaikutukset liiketoimintaan.

Monet yritykset ovat viime aikoina havahtuneet huomioimaan myös verotuksen eettisen puolen liiketoiminnassaan. Tämä tarkoittaa, että yritys kantaa vastuunsa yhteisten verovarojen keräämiseksi sen sijaan, että pyrkisi maksamaan vähemmän veroja kuin kilpailijat tai muiden toimialojen yhtiöt.¹³²

Vastuullisuus on syytä liittää yrityksen strategiaan, prosesseihin ja riskianalyysiin sekä yhdistää liiketoiminta ja yritys vastuun toisiinsa, jotta yritys vastuuta voidaan toteuttaa ja johtaa etukäteispainotteisesti. Tämä tarkoittaa vastuullisuuden olevan osa jokapäiväistä

---

¹²⁹ KONE 2022, s. 14

¹³⁰ Varjan ja Tienarin (2022 s. 34) haastattelutkimuksen vastaus kysymykseen Miten tästä eteenpäin? ”Sillon se oli sitä corporate social responsibilityä, se oli sitä että yritykset teki erilaisia ohjelmia, osallistui, autto jotain et oli joku projekti ja toinen projekti ja tällänen ja sillon se oli kuitenkin aika semmosta erillistä. Päätös siitä, että joku osavoitto varoista sen sijaan että ne annettas osakkeenomistajille niin joku osa suunnataan tälläseen. Se oli ehkä sitä. Nyt sitten tää vastuullisuus niin se on huomattavasti enemmän leipoontunut todellakin osaks yrityksen omaa ydinstrategiaa”.

¹³¹ Ratsulan (2016, luku 1.1) näkemys *compliance*stä on seuraavanlainen: ”Termi *compliance* suomenneetaan vaatimustenmukaisuudeksi, jolla viitataan lakien, sääntöjen ja määräysten noudattamiseen. Oikeuttaakseen olemassaolonsa organisaation tulee toimia toimintaympäristössään vallitsevien odotusten, normien ja sääntöjen mukaisesti. *Compliance* liitetään yhä useammin myös eettisyyteen, jolloin keskusteluun tulee mukaan arvoin ja kulttuuriin liittyviä elementtejä sekä eri sidosryhmien käsitykset siitä, minkälainen toiminta on sallittua ja minkälainen ei.”

¹³² Ratsula 2016, luku 1.1

toimintaa, johon etenkin yrityksen omistajat sekä ylin johto ovat sitoutuneet. Asettamalla vastuullisuuden tavoitetason korkealle, yritys voi saada kilpailuetua edelläkävijyydestä, mutta samalla asettaa itsensä myös erityistarkkailuun erilaisten sidosryhmien ja median edessä.¹³³

3.3.1 Vastuullisuuteen tähtäävän liiketoimintapäätöksen kriteerit

Liiketoiminnallisia päätöksiä ohjaa tärkeimpänä määräävänä tekijänä osakeyhtiölaki. Merkitystä päätöksenteossa on annettava etenkin sille, mikä on yhtiön toiminnan tarkoitus¹³⁴ ja yhtiön etu. Liiketoimintapäätöksiä yhtiön hallinnon ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä tekee etenkin hallitus, jolla on OYL:n mukainen yleistoimivalta.¹³⁵

Liiketoimintapäätösten vastuullisuutta voidaan lähteä tarkastelemaan lain esitöiden kautta yhtiön voitontuottamistarkoituksen näkökulmasta. Hallituksen esityksessä¹³⁶ voiton tuottamisen tarkoitusta tulee tarkastella pidemmällä tähtäyksellä, jolloin erilaisten investointien ja pitkävaikutteisten toimien tekeminen voidaan katsoa yhtiön ja sitä kautta osakkeenomistajien eduksi. Esityksessä kuitenkin huomautetaan, että erilaisten toimien tulee tähdätä voitontuottamiskyvyn parantamiseen ja tätä tulee arvioida eri toimenpiteiden muodostaman kokonaisuuden perusteella. Esityksessä lausutaan myös:

Voiton tuottaminen pitkällä tähtäyksellä ja osakkeen arvon kasvattaminen edellyttävät usein yhteiskunnallisesti hyväksyttävien menettelytapojen noudattamista sellaisissakin tilanteissa, joissa lainsäädäntö ei siihen pakota. Esimerkiksi yhtiön julkisella kuvalla saattaa olla suuri merkitys yritystoiminnan ja yhtiön osakkeiden arvon kannalta.¹³⁷

---

¹³³ Koipijärvi ja Kuvaja 2020, s. 26–27 ja 65–67

¹³⁴ Yhtiön toiminnan tarkoitus on voiton tuottaminen osakkeenomistajille, ellei yhtiöjärjestyksessä muuta määrätä. Toiminnan tarkoituksesta tarkemmin luvussa 2.2

¹³⁵ Villa 2020, s. 161

¹³⁶ HE 109/2005, s. 38–39

¹³⁷ HE 109/2005, s.39

Airaksinen¹³⁸ rohkenee hieman haastaa yhtiöiden vastuullista päätöstentekoa ilman lainsäädännöllistä viitekehystä. Hänen näkemyksensä mukaan ”kompromissi vastuullisuuden ja voitontuottamisen välillä sekä ulkoishaittojen minimointi tapahtuisivat edelleen alakohtaisessa sääntelyssä ja taloudellisen ohjauksen avulla”. Näin sen vuoksi, ettei hän näe päätöstentekijöiden päätyvän vastuullisuusharkinnassaan samalle tasolle poliittisten päätöstentekijöiden kanssa, mikäli sääntely ja ohjaus olisi vapaampaa. Samalla Airaksinen kuitenkin ehdottaa, että osakeyhtiöoikeutta voitaisiin joiltain osin lieventää yksittäisten eettisten päätösten kyseessä ollessa, huomioiden niihin mahdollisesti liittyvät väärinkäytösmahdollisuudet esimerkiksi verokertymään.

Villa¹³⁹ kuitenkin näkee, että markkinoista ajan tasalla oleva yhtiön johto ottaa päätöksenteossaan huomioon kulloisenkin liiketoimintaympäristön edellyttämät tilanteet ja sitä kautta täytetyksi tulisi sekä yrityksen toiminnan tarkoitus että yhteiskuntavastuulliset vaateet. Villan ajatuksessa kuitenkin törmätään kysymykseen siitä, millaiset päätökset yhtiön johto katsoo vastuullisiksi, ellei yhteiskunnallista painetta ole tai vaatimukset eivät ohjaa vastuulliseen veronmaksuun?

Vastuullisen liiketoimintapäätöksen kriteereinä verotuksen osalta voidaan nähdä lisäksi lain hengen noudattaminen, vaikka Knuutinen huomauttaakin, ettei se verosäännösten osalta aina ole yksiselitteistä. Hänen mielestään yritysvastuu joka tapauksessa edellyttää enemmän kuin passiivisesti lain kirjaimen mukaan toimimista. Tälle on kuitenkin edellytyksenä lain hengen selkeä ymmärrettävyys, joka verosäännösten usein talouden peruslainalaisuuksien vastaisten luokitteluiden ja muiden distinktioiden vuoksi saattaa olla haastavaa.¹⁴⁰

---

¹³⁸ Airaksinen 2023, s. 775

¹³⁹ Villa 2020, s. 169

¹⁴⁰ Knuutinen 2019a, s. 505

3.3.2 Vastuullisten päätösten vaikutukset sidosryhmiin

Stakeholder -teorian mukaan voiton tuottaminen pelkästään osakkeenomistajille ei ole riittävä taso¹⁴¹. Yrityksen johdon tulisi teorian mukaan päätöksenteossaan huomioida myös muut vaikutuksenalaiset sidosryhmät, eikä pelkästään käyttää niitä jonkin päämäärän saavuttamiseksi¹⁴². Ongelmaksi kuitenkin saattaa muodostua sidosryhmien erilaiset tavoitteet, jotka voivat olla jopa ristiriidassa keskenään. Liian tasapuolisiin päätöksiin pyrkimällä yritys saattaisi jopa heikentää omaan tavoitteeseensa pääsemistä. Huomautetakoon kuitenkin, että pelkästään OYL mukaisen sääntelyn noudattamisella on vaikutuksia yrityksen ulkopuolisiin sidosryhmiin, vaikka laki ei varsinaisia oikeuksia tai velvollisuuksia omistajien, johdon ja velkojien ohella muille asetakaan¹⁴³.

Airaksinen¹⁴⁴ on pohtinut vastuullisuuden vaikutusta sidosryhmiin ja todennut, että yrityksen sidosryhmät ovat usein kaupallisia toimijoita ja siten useimmiten osakeyhtiöitä itsekin sekä saattavat olla kyseessä olevaa yritystä paremmassa taloudellisessa asemassa. Näin ollen erityisten vastuullisuuden nimissä annettujen etuuksien luovuttaminen ei tuntuisi mielekkäältä. Sidosryhmien suhde vastayhtiöön on pääsääntöisesti kiinteämääräinen saatava, joten sinänsä sidosryhmät eivät hyödy osakeyhtiöoikeudellisesti veloitettavan pitkäjänteisen voitontuottamistarkoituksen tuotoista.

Viherkenttä¹⁴⁵ on sijoittajia koskevassa verovastuullisuuden kirjoituksessaan todennut, että vaikka kohdeyrityksen ja sijoittajien yhteisenä perusintressinä on ylimääräisten verojen välttäminen, voi näkökulmissa kuitenkin olla eroja. Erityisesti hän nostaa esiin läpinäkyvyyden, jolla saattaa sijoittajalle olla sijoitusanalyysinsä tueksi suurikin merkitys, kun taas yritys ei koe tarpeelliseksi jakaa verotietojaan. Verotuksen läpinäkyvyyden kautta sijoittajat arvioivat ensisijaisesti sitä, ettei yrityksen toimintaan liittyisi merkittäviä

---

¹⁴¹ Rantakari 2012, s. 163

¹⁴² Bird, Hall, Momentè & Reggiani 2007, s. 189–190

¹⁴³ Aitta 2016, s. 59

¹⁴⁴ Airaksinen, 2023, s. 771–772

¹⁴⁵ Viherkenttä 2023, s. 279

tulevaisuuden riskejä erilaisten jälkikäteisten seuraamusten muodossa¹⁴⁶. Lisäksi sijoittajien on verotuksellisen raportoinnin kautta pystyttävä arvioimaan myös muuten riskialttiita verotuksellisia ratkaisuja yrityksen tuloskehitystä ennustettaessa.

Knuutinen¹⁴⁷ on Viherkentän kanssa samoilla linjoilla raportoinnin ja läpinäkyvyyden tärkeydestä. Juuri näiden seikkojen hän näkee olevan yritys vastuun yhteydessä esitettävän verotuksen pääseikat. Kanniainen¹⁴⁸ vastaavasti on hieman skeptinen sen suhteen, että yhteiskuntavastuuta tulisi normatiivisesti vaatia. Hyödyllisempää voisi hänen mukaansa olla markkinoiden kehittämä kuri joko kuluttajien, sijoittajien tai yrityksen oman työvoiman toimesta.

3.3.3 Muuttuvan toimintaympäristön merkitys päätöksenteossa

Penttilä ja Vahtera¹⁴⁹ ovat arvioineet kansainvälisen toimintaympäristön muutoksen saaneen myös yhteiskunnalliset instituutiot vastaamaan markkinoiden yhä kehittyvään vaihdannaistumisen tarpeeseen. Tällaisina merkkeinä he pitävät yhtiöiden mahdollisuutta irtautua kansallisista rahoitusmarkkinoista ja siirtymistä yhä enemmän omahan kintaiseen rahoitukseen. Kansainvälisyyden lisääntyminen on havaittavissa myös rajat ylittävän raportoinnin sääntelyssä sekä yhtiöiden siirtymisen yleisen corporate governance¹⁵⁰ -sääntelyn piiriin.

Kansallinen lainsäädäntö onkin puristuksissa kansainvälisen lainsäädäntökilpailun mylerryksessä ja hiljalleen uudet ongelmanratkaisutavat syrjäyttävät vanhat mekanismit,

---

¹⁴⁶ Viherkenttä 2023, s. 284

¹⁴⁷ Knuutinen 2019a, s. 507 ja 2019b, s. 61

¹⁴⁸ Kanniainen 2013, s. 87

¹⁴⁹ Penttilä ja Vahtera, 2019, s. 109

¹⁵⁰ Hyvän hallinnon periaatteisiin liittyy oleellisesti corporate governance eli hyvä hallinnointitapa. Tämä kansainvälinen hallinnointikoodi kannustaa yhtiöitä noudattamaan tasokasta hallinnointitapaa ja samalla se lisää avoimuutta yrityksen johdon toimista. Corporate governancen noudattamisessa käytetään niin sanottua noudata tai selitä -periaatetta. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli koodin suosituksista poiketaan, on yrityksen kerrottava sekä perusteltava miksi ja missä kohden siitä on poikettu. (Harmaala ja Jallinoja 2012, s. 89).

jolloin on mahdollista siirtyä entistä tehokkaampiin taloudellisiin, poliittisiin ja sosiaaliin organisaatioihin. Maailmalla käytävä kansainvälinen lainsäädäntökilpailu vaikuttaa myös kansallisilla markkinoilla toimiviin organisaatioihin, sillä niin yhtiö- kuin vero-oikeudellinen sääntely niveltyy hiljalleen vastaamaan kansainvälistä toimintaympäristöä. Etuna tässä voidaan nähdä niin byrokraattisuuden kuin turhien kustannusten ja viivytysten vähenemistä, joista luonnollisena seurauksena on organisaatioiden tehokkuuden paraneminen.¹⁵¹ Haasteena kuitenkin on etenkin monikansallisten yhtiöiden väliset liiketoimet ja mahdollinen veroparatiisien hyödyntäminen, jolloin vastuukysymyksistä keskustelu ja niiden kohdentaminen on vaikeaa¹⁵².

Sen lisäksi, että muuttuva toimintaympäristö aiheuttaa erilaisia vaateita yritysten vastuullisten päätöksenteon prosesseihin, on lisäksi huomioitava erilaisten vastaanottajien suhtautuminen yhtiön liiketoimiin ja ylipäättään yritysvastuun velvoittavuuteen. Suhtautumistapa yhtiöön voidaan nähdä keinotekoisena lain luomuksena, sen erillisyyttä ja reaalisuutta korostavasta lähtökohdasta tai osana muiden sidosryhmien sopimusverkkoa. Kunkin erillisen arvioijan subjektiivinen näkemys saattaa pitkälti määritellä sen, millä tavalla arvioija suhtautuu yhteiskuntavastuullisuuteen ja erityisesti verotukseen sen osana.¹⁵³

3.3.4 Vastuullisen verojenmaksun vaikutus kansalliseen verokertymään

Erytisest edellä käsitellyn kansainvälisyyden lisääntymisellä sekä 2000-luvun finanssi-kriisillä on ollut eri valtioiden verokertymiin vaikuttaneita jälkiseuraamuksia mm. verotulojen vähentyessä ja uusien kriisin mukanaan tuomien menojen lisääntyessä¹⁵⁴. Näiden seurauksena verotus on noussut enemmän julkiseen keskusteluun ja etenkin verojen määrää pienentävien verosuunnittelukeinojen sekä aggressiivisen verosuunnittelun

---

¹⁵¹ Penttilä ja Vahtera 2019, s. 110–111

¹⁵² Simola ja Ylönen 2011

¹⁵³ Knuutinen 2019a, s. 506

¹⁵⁴ Knuutinen 2019b, s. 46

yhteiskunnallinen hyväksyttävyys on alkanut tiukentua. Verojen maksulla luonnollisesti on vaikutusta kansalliseen verokertymään, mutta vastaavasti myös verolainsäädännöllä on suhdannepoliittisia tarkoituksia, joiden voidaan katsoa vaikuttavan yritysten toimintaan. Verolakeja pystytään käyttämään niin noususuhdanteen leikkaamiseen kuin laskusuhdanteen tasaamiseen¹⁵⁵. Keinonen¹⁵⁶ lisää kansalliseen verokertymään vaikuttavan yleisen suhdannetilanteen lisäksi maamme vientiyriyten menestyksen sekä globaalisti toimivien yritysten tulojen kirjautumisen Suomeen. Edellä mainittujen, osin negatiivistenkin, tapahtumien myötä verokeskustelu on noussut niin median, suuren yleisön kuin lainsäätäjienkin teemaksi¹⁵⁷.

Kaunisto¹⁵⁸ esittää, että veroseuraamuksilla ei olisi ratkaisevaa merkitystä yrityksen päätöksentekoon, vaikka toteakin veroseuraamusten kustannusluontoisuuden vuoksi niiden vaikuttavan toimintaehdojen valintaan. Simola ja Ylönen¹⁵⁹ huomauttavat, että juuri verotuksen erilaisilla muodoilla, kuten haittaveroilla ja verokannustimilla, voidaan ohjata yritysten käyttäytymistä haluttuun suuntaan. He näkevät verotuksen jopa sujuvoittavan yritysten toimintaa. Verotuksen liittämisen vastuullisuuteen nähdään kuitenkin olevan haastavaa sen vuoksi, että verojen minimointi oli aiemmin hyväksyttävä toimintatapa, kun jopa erilaiset palveluntarjoajat mainostivat verojen minimoinnin nimellä kulkevia palveluita.

Kansallisen verolainsäädännön kiertäminen täysin keinotekoisin järjestelyin on kuitenkin pystyttävä estämään. Valtion on pystyttävä turvaamaan veropohjansa siitä huolimatta, että verovelvollisella on liiketaloudellinen peruste oman verotaakkaansa minimoimiseen.¹⁶⁰ Kansallisen verokertymän turvaamiseksi olisi kuitenkin tärkeää, että oikea ja täysimääräinen vero tulisi kerätyksi oikeaan aikaan. Muussa tapauksessa voidaan puhua ve-

---

¹⁵⁵ Isotalo ja Linnakangas 2023, s. 234

¹⁵⁶ Keinonen 2013, s. 401

¹⁵⁷ Knuutinen 2019b, s. 46

¹⁵⁸ Kaunisto 2022, s. 26

¹⁵⁹ Simola ja Ylönen 2011

¹⁶⁰ Knuutinen 2012, s. 64

rovajeesta. Verohallinnon määritelmä verovajeelle on seuraava: ”Verovaje on kalenterivuoden lainmukaisen verokertymän ja todellisin verokertymän erotus”¹⁶¹. Mahdollisen verovajeen vaikutus kansalliseen verokertymään voi syntyä monista eri syistä. Tällaisina voidaan nähdä sinänsä tarkoituksettomat maksuhäiriöt, erilaiset veropetosten tai vilpillisen toiminnan kautta maksamatta jääneet verot sekä keinotekoisesti saavutetut tilanteet, jotka eivät muodollisesti ole soveltuvia verotuksen pohjaksi. Kansallisen verokertymän tavoite voi jäädä vajaaksi myös kansainvälisen verotuksen kitkan vuoksi tai tilanteessa, jossa lainsäädäntö ei ole lainsäätäjän tarkoituksenmukainen. Vastuullisen verojen maksun vaikutus kansalliseen verovajeeseen on kuitenkin hankalaa, sillä verokertymän optimaalisen tason määrittäminen ei ole tarkkaan määriteltyä ja rajoitettua.¹⁶²

3.3.5 Vastuullista verosuunnittelua

Vastuullisen verosuunnittelun voidaan katsoa olevan verotukseen liittyvien riskien hallintaa¹⁶³. Verotukseen liittyvästä riskienhallinnasta on maininnut myös OECD toimintaohjeissaan seuraavasti:

Yritysten tulisi pitää veroasioiden hallinnointia ja verotussäännösten noudattamista tärkeänä osana valvontaa ja laajempia riskinhallintajärjestelmiä. Yritysten hallitusten tulisi erityisesti ottaa käyttöön veroriskien hallintastrategiat sen varmistamiseksi, että kaikki verotukseen liittyvät taloudelliset, lainsäädännölliset ja maineriskit tunnistetaan ja arvioidaan.¹⁶⁴

Yrityksen johdon tulee systemaattisesti arvioida ja yksilöidä erilaisia riskiskenaarioita, niiden veroseuraamusten määrää sekä reagoida niihin. Verosuunnittelun asiallisuutta ja tarpeellisuutta ei voi tarkastella pelkästään sen seikan mukaan, että jokin ratkaisu olisi

---

¹⁶¹ Verohallinto 2014

¹⁶² Knuutinen 2019b, s. 55–57

¹⁶³ Kaunisto 2022, s. 24 ja s. 27

¹⁶⁴ Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, s. 68

verovelvolliselle toista edullisempi¹⁶⁵. Rajanveto verosuunnittelun ja veron kiertämisen välillä ei kuitenkaan ole helppoa.

Veron kiertämistä väitöskirjassaan tutkinut Kaunisto¹⁶⁶ on todennut, että verotusmenettelylain (1995/1558) veron kiertämistä koskeva 28 § voi tulla sovellettavaksi vain, mikäli kyse on oikeuden väärinkäytön kiellon periaatteesta¹⁶⁷. Tämän periaatteen mukaan kyseessä voi olla veron kiertäminen, mikäli oikeustoimella on saatu lain tarkoituksen vastainen etu tai tarkoitettulta oikeustoimelta puuttuvat riittävät verotuksesta riippumattomat syyt. Veron kiertämiseen liittyvät liiketoimet ovat siksi usein keinotekoisia, tavanomaisesta poikkeavia menettelytapoja, joista puuttuu liiketoiminnalliset syyt tai taloudelliset vaikutukset¹⁶⁸. Vastuullisuuden näkökulmasta veron kiertämisen ja verosuunnittelun rajanvetoa tarkasteltaessa korostuu verovelvollisen subjektiivinen näkökulma verrattuna veronsaajan objektiiviseen arviointiin¹⁶⁹.

Verovelvollisen subjektiivinen näkökulma veron kiertämisestä on tärkeä, sillä VML 28 §:n mukaan veron kierto ei ole rikosoikeudellisesti rangaistavaa¹⁷⁰. Tarkastellaan tilannetta tarkemmin kuviossa 1, jossa veron minimointiin tai välttelyyn liittyvät toimet jaetaan kolmeen tasoon niiden oikeudellisen hyväksyttävyyden mukaan¹⁷¹. Kuvion oikeaan reunaan asettuu verovilppi, joka on rikoslain (39/1889) 29 luvun nojalla melko selkeästi rajattavissa omaksi lain kieltämäksi osa-alueekseen. Verovilpille tunnusomaista on verovelvollisen tietoinen tietojen salaaminen tai väärin antaminen.¹⁷² Paljon vaikeampaa sen sijaan on rajan vetäminen verosuunnittelun ja veron kiertämisen välille. Veron kiertämisessä ei ole kyse ilmoittamisvelvollisuuden rikkomisesta vaan pikemminkin verovelvollinen pyrkii

---

¹⁶⁵ Knuutinen 2014, s. 174–175

¹⁶⁶ Kaunisto 2022

¹⁶⁷ Kauniston (2022, s. 184–186) mukaan oikeuden väärinkäytön kiellon periaatteen ydinsisältö tiivistyy EU-tuomioistuimen vakiintuneen ratkaisukäytännön kautta siihen, etteivät oikeussubjektit saa vedota EU-oikeuteen vilpillisesti tai käyttää sitä väärin. Näin myös vero-oikeuden alalla, vaikka periaatteen soveltamishistoria vero-oikeudessa onkin verrattain lyhyt.

¹⁶⁸ Knuutinen 2014, s. 177

¹⁶⁹ Knuutinen 2014, s. 176

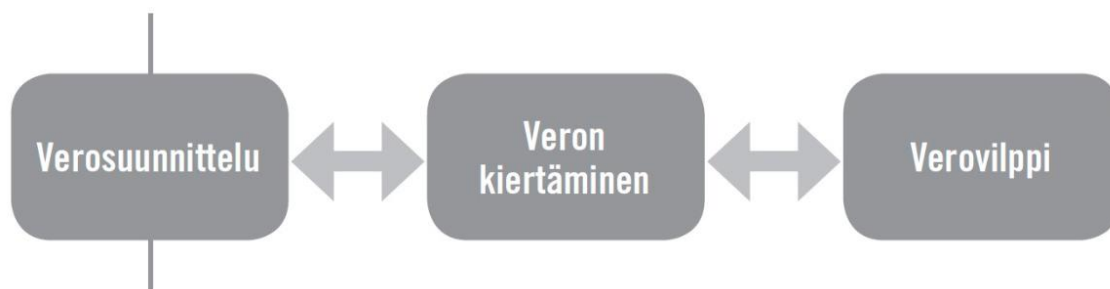
¹⁷⁰ Knuutinen 2014, s. 182

¹⁷¹ Knuutinen 2013, s. 179–181

¹⁷² Kaunisto 2022, s. 47–48

suunnittelemaan oikeustoimensa siten, että verotuksellisesti edullisemman säännön käyttämisen edellytykset täyttyvät. Kauniston mukaan rajanveto hyväksyttävyydelle tällaisissa verolain säännöksen sanamuodon tulkinnan ja lain tarkoituksen välille asettuvissa tilanteissa on haastavaa. Knuutinen¹⁷³ mainitsee haastavuutta lisäävän sen, että taitavimmat veron kiertämisen suunnittelijat tuntevat rajanvedon kriteerit ja käyttävät tietoaan hyväksi keinotekoisia transaktioita järjestellessään.

Kun verosuunnittelun hyväksyttävyyttä lähdetään tarkastelemaan moraalien kautta, saadaan aikaan kuviossa 1 vasemmalla olevan oikeudellisesti sinänsä laillisen, ja joskus jopa toivottavan, verosuunnittelun keskelle vedetyksi raja. Tämä raja kuvaa verosuunnittelun sisällä tapahtuvaa moraalista rajanvetoa siitä, mikä osuus verosuunnittelusta on yhteiskuntavastuullisesti hyväksyttyä ja mikä ei. Vastuullista verosuunnittelua voidaan tämän tarkastelun ja verovelvollisen subjektiivisen näkemyksen perusteella katsoa olevan se, minkä yritys pystyy sidosryhmilleen avoimesti kertomaan ja perustelevaan. Knuutinen kuitenkin kehottaisi pitämään oikeudelliset ja moraaliset arvioinnit erillään jo ihmisten erilaisten ja muuttuvien moraalikäsitteiden vuoksi. Ongelmaksi muodostuu hänen mukaansa myös se, tulisiko yritysten yhteiskuntavastuuta sitten arvioida suhteessa verolainsäädännön vaatimukseen vai kulloinkin voimassa olevaan moraaliseen rajanvetoon.¹⁷⁴

Kuva 1. Verosuunnittelun moraalinen rajanveto¹⁷⁵.

¹⁷³ Knuutinen 2013, s. 182

¹⁷⁴ Knuutinen 2013, s. 181

¹⁷⁵ Knuutinen 2014, s. 183

3.4 Liiketoimintapäätöksen kehikko – Business judgment rule

Vastuulliseen verosuunnitteluun, kuten liiketoimintaan ja yhtiön edun mukaisesti toimimiseen yleensäkin, liittyy vahvasti osakeyhtiön johdon tekemät liiketoimintapäätökset. Kun liiketoiminnan päätöksissä toisessa vaakakupissa painaa hyvä liiketoimintapäätös ja toisessa johdon vastuu, on syytä miettiä, miten yhtiön johto voi varmistua hyvän liiketoimintapäätöksen tekemisestä.

Kansainvälisesti laajasti voimassa olevana oikeudellisena periaatteena tunnettu business judgment rule (BJR) on tapa suojata päätöksentekijää, mikäli päätös on tehty BJR:n mukaisesti. BJR:n määritelmä on hieman erilainen riippuen siitä, minkä maanosan tai määritelmän mukaan sitä katsotaan. Salo¹⁷⁶ on tiivistänyt BJR:n neljään tärkeimpään kohtaan tarkasteltuaan BJR:n sisältöä niin amerikkalaisen, eurooppalaisen kuin australialaisen sisällön mukaan:

1. liiketoimintapäätöksen tekeminen hyvässä uskossa, asianmukaista tarkoitusta varten
2. johdolla ei ole päätöksen kohteena olevaan asiaan merkittävää henkilökohtaista intressiä
3. päätöksen tueksi on hankittu kohtuudella oletettavissa oleva määrä riittävää informaatiota
4. päätös on rationaalisesti katsoen yhtiön edun mukainen

Päätösten pohjautuessa BJR:n sisältöön, ei tappiollisestakaan liiketoimintapäätöksestä tulisi joutua vastuuseen. Toisinaan on tilanteita, joissa mikään päätöksistä ei johda voitolliseen lopputulokseen ja silloin hyvä liiketoimintapäätös voi näyttäytyä vahinkojen minimointina. Sen sijaan BJR:n vastaisia ovat toimet, joiden tappion todennäköisyys on voittoa selkeästi suurempi, riskin määrä on epäsuhteessa arvioitavaan tuottoon tai toimi kaikkineen vaarantaa yhtiön going concern -oletuksen mukaisen jatkuvuuden. Näin ollen osakeyhtiöoikeudesta voimansa saavat huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuus korostuvat päätöksenteossa, mutta vastaavasti johdolla on kuitenkin vapaus liiketaloudelliseen harjintaan.¹⁷⁷

---

¹⁷⁶ Salo 2015, s. 29–31

¹⁷⁷ Salo 2015, s. 32 ja 123

Liiketoimintapäätösten monimuotoisuuden vuoksi niitä ei voida kattavasti määritellä lakiin. BJR kuitenkin ottaa huomioon liiketoimintaan liittyvät riskit ja näin ollen business judgment rulea onkin pidettävä kehikkona, jonka puitteissa päätöksiä tehdään. Salo näkee keskeisinä osakeyhtiölain mukaisina päätösprosessin taustatavoitteina toiminnan jatkuvuuden, maksukykyisyyden sekä pääoman pysyvyyden.¹⁷⁸ Ilman näiden asioiden turvaamista päätöksenteossa, ei yrityksellä ole toimintaedellytyksiä.

---

¹⁷⁸ Salo 2015, s. 134

4 Kohti vastuullisempaa veronmaksua

Vastuullisuuden ja vastuuttomuuden välisten moraaliongelmien keskellä on syytä muistaa muutama yritystoiminnan keskeinen tekijä ¹⁷⁹. Yrityksen voiton tekeminen on välttämätöntä yrityksen jatkuvuuden kannalta. Voiton maksimointi itsessään on moraalisesti oikein, mutta ei kuitenkaan keinolla millä hyvänsä. Esimerkiksi voiton vääristelyn ei katsota olevan vastuullista toimintaa. Aitta ¹⁸⁰ katsoo, että yhteiskuntavastuullinen toiminta voi lisääntyä kolmella eri tavalla: yleisen mielipiteen muokkautuessa yhteiskuntavastuun myönteiseksi, sääntelyn uudistamisen kautta tai että yleinen mielipide huomioidaan yritysten toiminnan tavoitteen toteuttamisen yhteydessä.

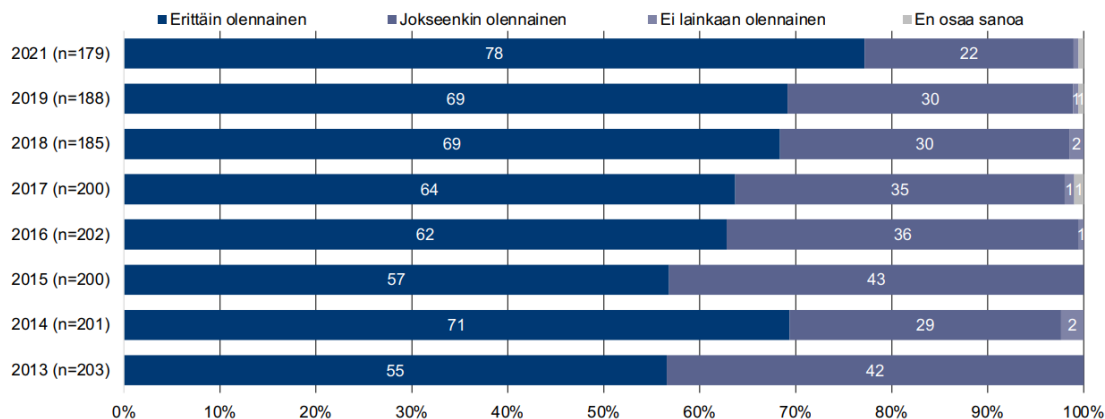
FIBS ry:n¹⁸¹ Yritysvastuu -tutkimuksen mukaan vastuullisuus on vuosi vuodelta ollut yhä enenevässä määrin olennaista tutkimukseen osallistuneille suomalaisille yrityksille, minkä voimme havaita kuvasta 2. Tutkimus myös osoitti, että vastuullisuus on tullut mukaan yritysten strategioihin ja vastuullisuudesta saatava liiketoimintahyöty on kuluja resursseja suurempi. Toistaiseksi yritysten koolla ja toimialalla on kuitenkin tutkimuksen mukaan suuri merkitys sille, miten yritykset kokevat saavat hyödyt. Suurimpana tekijänä vastuullisuus nähdään yritysten maineen rakentamisessa ja brändin arvon kasvattamisessa.

---

¹⁷⁹ Kannianen 2013, s. 86

¹⁸⁰ Aitta 2015, s. 434–435

¹⁸¹ FIBS 2021. Yritysvastuu 2021. Tutkimus maamme suurimpien yritysten vastuullisuuden johtamisesta, käytännöistä, haasteista ja tulevaisuuden näkymistä. [Henkilökohtainen viestintä.]

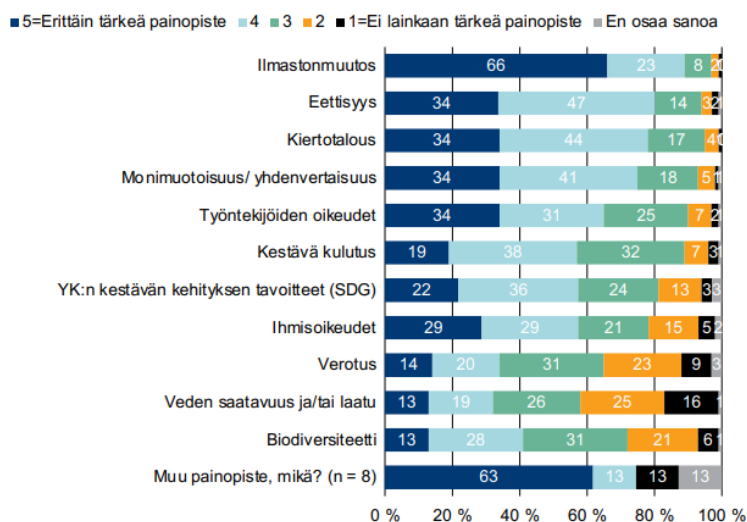
Kuva 2. Vastuullisuuden olennaisuuden merkitys yrityksille 2013–2021¹⁸².

Vastuullisuustyön painopistealueissa (kuva 3) on kuitenkin havaittavissa, että verotuksella ei kokonaisuudessa ole kovin suurta osuutta. Yhtä monelle kuin verotus on erittäin tärkeä tai tärkeä osa-alue, verotus ei ole lainkaan tai vain vähän tärkeä osuus vastuullisuustyöstä. Monikansallisten yritysten osalta OECD on kuitenkin linjannut verotuksen kuuluvan vastuulliseen liiketoimintaan muiden yritysvastuun keskeisten osien kanssa¹⁸³. OECD:n toimintaohjeet hyväksyneet valtiot sitoutuvat kannustamaan yrityksiä edistämään taloudellista, ekologista ja sosiaalista kehitystä sekä minimoimaan yritysten toiminnasta, tuotteista tai palveluista aiheutuvia haitallisia vaikutuksia toimintaohjeiden kattamiin aiheisiin. Toimintaohjeessa esitetyt periaatteet ja normit voivat olla tiukempia kuin lain määrittämät vaatimukset ja näin ollen ne ovat vapaaehtoisuuteen perustuvia eivätkä valtiot voi näiden toimintaohjeiden nojalla oikeudellisesti velvoittaa yrityksiä toimimaan suositusten mukaan.

¹⁸² FIBS 2021.

¹⁸³ Työ- ja elinkeinoministeriö 2023

2021

Kuva 3. Vastuullisuustyön painopistealueet vuonna 2021.¹⁸⁴

4.1 Kattavamman raportoinnin vaikutus

Knuutinen¹⁸⁵ on jo vuosikymmen sitten peräänkuuluttanut verojenmaksun esittämisen yritysraportteilla olevan tarpeellista. Lisäksi hän on pohtinut, olisiko raportoinnin syytä koskea kaikkia veroja vai vain tuloveroja ja millaisella esitystavalla ne olisi syytä tuoda esiin. Raportoinnin pakollisuus on sittemmin jonkin verran lisääntynyt, mutta Knuutinen peräänkuuluttaa sisällöllisten seikkojen esiin nostamista pelkkien lukujen rinnalle¹⁸⁶. Etenkin pakollisen raportoinnin kokonaisuudessa tulisi kuitenkin huomioida siitä yrityksille koitua hallinnollinen ja taloudellinen taakka. Raportointiin tulisi Knuutisen näkökulman mukaan suhtautua enemmän yrityskohtainen relevantti tieto kuin pelkkä määrä edellä. Raportoinnin ei myöskään saisi tuottaa sitä vaikutelmaa, että lakien mukainen verojen maksu olisi jonkinlainen aktiivinen yhteiskuntavastuullinen teko, vaikka juuri veroja keräämällä yhteiskunnan toimintoja rahoitetaankin¹⁸⁷.

¹⁸⁴ FIBS 2021.

¹⁸⁵ Knuutinen 2014, kpl 9.6

¹⁸⁶ Knuutinen 2019b, s. 61–62

¹⁸⁷ Knuutinen 2014, kpl 9.6

Vastuullisuuteen liittyvässä haastattelututkimuksessa¹⁸⁸ useimmat vastaajat olivat sitä mieltä, että regulaatiota ei tulisi lisätä. ”Ei missään nimessä riitä, että täytetään laki ja määräykset. Se on minimi. Mutta luonnollisesti yritetään tehdä kaikki mahdollinen mitä nyt voidaan ikinä, mieleen tulee ja jatkuvaa parantamistahan se siltä osin on”¹⁸⁹. Monien tutkimukseen vastanneiden kommentteista kuultaa edellä mainitun kaltainen viesti siitä, että lain määräämät normit ovat vain minimitaso vastuullisuudelle ja parempaan tasoon pyritään omasta tahdosta. Regulaation lisäämisen koettiin tutkimuksen mukaan estävän markkinatalouden innovaatioiden syntymistä sekä asettavan eri toimialat ja maat epätasa-arvoiseen asemaan.

Tuoreessa kirjassaan Torkkel¹⁹⁰ on yllä olevasta poiketen huomannut viime vuosien kirjanpidon ja verotuksen raportointiin liittyvien ilmoitus- ja tiedonantovelvoitteiden kehittymiselle olleen ominaista *sääntelytsunami* eikä sille ole vielä loppua näkyvissä. Verotukseen liittyvät tiedonanto- ja raportointivelvoitteet lisääntyvät samaa tahtia kirjanpidoillisten velvoitteiden kanssa, mikä on luonnollinen seuraus verotuksen ja kirjanpidon välisestä yhteydestä. Samaan aikaan yritysvastuu on enenevässä määrin oikeudellistumassa, kun vastuu perinteisesti on nähty vapaaehtoisena, kenties hieman tempausluonteisina, jopa viherpesun kaltaisina, toimina¹⁹¹. Myös Knuutinen¹⁹² ja Viherkenttä¹⁹³ odottavat verotuksellisen vastuullisuuden olevan pikemminkin lisääntymässä kuin vähenevässä. He molemmat painottavat yritysvastuuseen kohdistuvan lisääntyvää huomiota etenkin muiden sidosryhmien vaatimuksesta.

Eräänä uusimpana lainmukaisesti velvoittavana sääntelynä on kestävyysraportointidirektiivin (2022/2464) mukaisesti kansalliseen lainsäädäntöön implementoitu kestävyysraportti, jonka sisältövaatimuksista säädetään kirjanpitolain 7 luvussa. Kestävyysraportoin-

---

¹⁸⁸ Varja ja Tienari 2022, s. 24

¹⁸⁹ Varja ja Tienari 2022, s. 24

¹⁹⁰ Torkkel 2023, s. 349

¹⁹¹ Ristaniemi 2022, s. 825

¹⁹² Knuutinen 2020, s. 405

¹⁹³ Viherkenttä 2023, s. 289

nin tavoitteena on saada yritysten kestävyystietojen kirjaaminen, laskenta ja julkistaminen samalle tasolle tilinpäätöstiedoista annettavan raportoinnin kanssa. Niskala ja Palmuaro näkevät kestävyysraportoinnin olevan yrityksen ja sidosryhmien välistä vuorovaikutusta, jonka vuoksi korostuu myös yrityksen tiedon tarve sidosryhmien odotuksista. Toistaiseksi kestävyysraportin laadinta koskee vain suuryrityksiä sekä pörssilistattuja pieniä ja keskikokoisia yrityksiä eikä raportoinnissa erikseen painoteta verotuksen osa-aluetta. Kestävyysraportoinnista on vastuussa yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja, mikä lisää vastuuta raportointiprosessin sekä sisäisen valvonnan toimivuudesta.¹⁹⁴

Sääntelyn laajentumisen seurauksena yritysten liiketoimintapäätösten tekijät eivät juurikaan voi vaikuttaa raportointiin tai sen laajuuteen, sillä vaatimukset ovat usein lainsäädännöllä voimaan saatettuja. Liiketoimintapäätösten tekijöillä on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten erilaiset tehdyt tai tekemättömät liiketoimintapäätökset näyttyvät raporteilla. On huomattava, että raportoinnin vapaaehtoisuus antaisi yrityksille mahdollisuuden esittää omassa toiminnassaan relevantteja asioita, mutta myös jättää esittämättä mahdollisesti epämieluisia asioita¹⁹⁵. Raportoinnin sääntelyllä sen sijaan saadaan kaikkien yritysten esitettäväksi tietty perustaso.

4.2 Kansainvälistymisen merkitys yhteiskuntavastuulliseen verojenmaksuun

Kansainvälistymisellä on ollut verotusta muuttava vaikutus. Ensin pyrittiin estämään kansainvälinen kaksinkertaisen verotus, jotta EU:n sisämarkkinat toimisivat moitteetta. Myöhemmin verotukseen liittyvät huolet ovat olleet kansainvälinen vajaaverotus tai nol-laverotus.¹⁹⁶ Yritysten monikansallisuuden ja rajat ylittävien tilanteiden lisääntymisen sekä kaupankäynnin yleisten muotojen muuttumisen myötä kansainvälistymisellä on yhä suurempi merkitys verojenmaksun allokoinnille. Avarakatseisin saattaisi jopa kysyä, onko

---

¹⁹⁴ Niskala ja Palmuaro 2023, s.13–15, 54

¹⁹⁵ Knuutinen 2020, s. 404

¹⁹⁶ Kaunisto 2022, s. 33

globalisoituminen esteenä verojenmaksun yhteiskuntavastuulle? Ongelmaksi muodostune, mikä on sen yhteiskunnan määritelmä sekä rajat, jolle kunkin yrityksen voidaan katsoa voivan olla vastuussa. Knuutinen on tiivistänyt kansainvälistymiseen liittyvän ongelman kirjoittaen seuraavasti:

Ydinongelma on siinä, että ei ole olemassa mitään varsinaista kansainvälistä verojärjestelmää. Koko homma on sen varassa, miten hyvin kansallisten verojärjestelmien ja näiden toimintaa kytkevien verosopimusten muodostama kokonaisuus pystyy sykkimään globaalin talouden tahtiin¹⁹⁷.

Knuutisen¹⁹⁸ mukaan etenkin talouden muutokset ja verotuksellisten ongelmien kansainväliset luonteet sekä monikansallisten yritysten suora tai epäsuora viestittäminen verotuksen kuulumattomuudesta yritysvastuun osaksi, on jättänyt ainoaksi vaihtoehdoksi sitovan veronormiston kehittämisen kansainvälisesti. Verotusoikeutta ja verotulojen oikeudenmukaista jakamista on pyritty edistämään muokkaamalla kansallisia verojärjestelmiä kansainvälisiin tilanteisiin sopiviksi. Lisäksi valtioiden väliseen verokilpailuun on pyritty hakemaan rajoitteita muun muassa veron kiertämistä koskevilla yleislausekkeilla.¹⁹⁹ Näin ollen aiemmin Euroopan unionin kannustamaan jäsenvaltioiden väliseen terveeseen verokilpailuun on viime vuosikymmenen aikana tullut hieman erilainen aspekti²⁰⁰.

Kansainvälistymisestä huolimatta, tai juuri sen vuoksi, on lakisidonnaisuudella suuri merkitys verotuksen alalla myös kansainvälisessä vero-oikeudessa. Näin ollen esimerkiksi verotusoikeuden jakamisesta eri valtioiden välillä laaditut verosopimukset voivat kaventaa, mutta eivät koskaan laajentaa sisäisen lainsäädännön mukaan määräytyvää verotusta. Urpilainen kuitenkin huomauttaa, että lakitasoisen sääntelyn lisäksi mukaan on tullut yhä enemmän *soft law* -tyyppistä sääntelyä muun muassa juuri yritysvastuun ja erilaisien eettisten koodistojen muodossa. Vaikka tällainen lakisidonnaisuuden ulkopuolinen

---

¹⁹⁷ Knuutinen 2019b, s. 50–51

¹⁹⁸ Knuutinen 2020, s. 404

¹⁹⁹ Knuutinen 2019b, s. 51

²⁰⁰ Knuutinen 2019b, s. 53

sääntely ei muodostakaan toimivaltaperustetta veroviranomaisille, on sillä kuitenkin yhä enenevässä määrin merkitystä käytännön liiketoiminnassa.²⁰¹

Soft law -tyyppisestä sääntelystä voidaan esiin nostaa esimerkiksi OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille vastuulliseen liiketoimintaan.²⁰² Ohjeistuksessa verotus on nostettu yhdeksi kestävästä kehitystä tukevaksi yritysvastuun teemaksi. OECD linjaa yrityksillä olevan tärkeä rooli isäntämaidensa julkisen talouden rahoittamisessa, joka edellyttää niin verolakien ja asetusten kirjaimen, mutta myös hengen noudattamista. Lain hengen noudattamisen on ohjeistuksessa tarkennettu toteutuvan seuraavalla tavalla.

Yritys noudattaa verolakien ja -asetusten henkeä, jos se ryhtyy kohtuullisiin toimenpiteisiin lainsäätäjän tarkoitusperien määrittämiseksi ja tulkitsee verosääntöjä yhdenmukaisesti näiden tarkoitusperien kanssa ottaen huomioon lakikielen ja asiaan liittyvän, rinnakkaisen lakihistorian.²⁰³

Vastuullisuus verotuksen osalta edellyttää ohjeistuksen mukaan myös asiaankuuluvien tai lakisääteisten tietojen ajantasaista toimittamista viranomaisille. Monikansallisten yritysten verotuksessa on suuri merkitys myös markkinaehtoperiaatteen mukaisella siirtohinnoittelulla²⁰⁴.²⁰⁵

Toistaiseksi vastuullisuuteen kuuluvien kansainvälisten verotuksellisten seikkojen lähtökohdat ovat ehkä hieman liikaakin pyörineet maakohtaisten tulojen esiintuomisessa. Siinänsä kansainvälistyminen on tuonut veroasiat näkyväksi yritysvastuun osaksi, missä erityisenä ajurina on toiminut monikansallisten yritysten aggressiivinen verosuunnittelu.²⁰⁶

---

²⁰¹ Urpilainen 2021, 1323–1324

²⁰² Työ- ja elinkeinoministeriö 2023

²⁰³ Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, s. 68

²⁰⁴ ”Konsernin eri yksiköiden välisten liiketoimien hinnoittelua kutsutaan siirtohinnoitteluksi (*transfer pricing*). Siirtohinnoitteluvaatimus koskee paitsi konsernien sisäisiä, myös muita etuyhteisyritysten välisiä liiketoimia. Yritysten tuloja verotetaan valtiokohtaisesti, ja jotta konserniyhtiöiden väliset ja muut rajat ylittävät etupiiritoimet ovat verotuksessa molempien liityntävaltioiden kannalta hyväksyttäviä, tulee toimien olla *markkinaehtoisia*” (Knuutinen 2020, s. 255–256).

²⁰⁵ Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, s. 68

²⁰⁶ Knuutinen 2019a, s. 507

Viherkentän²⁰⁷ mukaan olisi silti liioiteltua väittää, että yritysten veroasioiden hoidon erityinen vastuullisuus olisi etenkin kansainvälisen sijoituspääoman silmissä keskeinen tekijä. Hän kuitenkin huomauttaa, että toistaiseksi suurinta huomiota veroasioihin ovat kiinnittäneet pohjoismaiset ja hollantilaiset rahastot sekä eräät valtiolliset sijoittajat, jotka ovat etenkin suomalaisesta näkökulmasta huomattava sijoittajaryhmä. Vaikka vastuulliset veroasiat eivät sijoittajien silmissä olisikaan keskeistä sijoituskohteiden valinnassa, on vastuullinen sijoittaminen monella tapaa yritysvastuun heijastuma²⁰⁸.

4.3 Vastuullisemman veronmaksun merkitys yritystoiminnalle

Verosuunnittelua tai siitä seuraavaa veron maksua ei tulisi tarkastella pelkästään oikeudellisesta näkökulmasta, kuten Verohallinto lakisääteisten tehtäviensä nojalla tekee. Yritysvastuun kannalta asiaa tarkastelevat tahot eivät nimittäin ole sidottuja lain asettamiin reunaehtoihin. Tällöin tarkasteltavaksi tulevat nekin lain tarkoituksen vastaiset veron kiertämisen ja aggressiivisen verosuunnittelun keinot, jotka lain mukaan eivät ole rangaistavia.²⁰⁹ Yritysvastuu verotuksen osalta voi siis tulla vapaaehtoiseksi pakoksi juuri ympäröivän yhteiskunnan paineiden ja siihen liittyvien muutostekijöiden ennakoinnin vuoksi²¹⁰.

Vastuullinen verojenmaksu ei toki ole yrityksen toiminnan itsetarkoitus vaan se on seurausta liiketoiminnasta ja sen kannattavuudesta. Tämän vuoksi onkin tärkeää kiinnittää

---

²⁰⁷ Viherkenttä 2023, s. 280

²⁰⁸ Knuutinen 2019b, s. 54

²⁰⁹ Knuutinen 2019b, s. 53

²¹⁰ Knuutinen 2013, s. 178

huomiota riskienhallintaan osana vastuullista johtamista ja päätöksentekoa.²¹¹ Knuutinen²¹² näkee riskienhallinnan olevan osa vastuullisuutta, vaikka se yritysjohtamisen toimien taholta voidaan nähdä eräänlaisena ”piiloverona” osakkeenomistajia kohtaan. Panostaminen vastuullisuuteen pitäisi kuitenkin nähdä investointina, joka pitkällä tähtäimellä edistää myös voitontavoittelua. *Shareholder value* -teoria tukee tätä näkemystä, vaikka sen mukaan yrityksen ainoa vastuu olisi tehdä voittoa osakkeenomistajille. Teoria kuitenkin katsoisi muunlaisen yhteiskuntavastuun olevan perusteltua, mikäli se, kuten edellä, toisi arvonnousua osakkeenomistajille ainakin jollain aikavälillä.²¹³

Vaikka yritys näkisi verojen olevan kustannuserä, ei verojen maksua kaikissa tilanteissa voida katsoa yhteiskuntavastuullisesti pelkästään negatiivisena asiana²¹⁴. Tällaisina voidaan veroseuraamusten kannalta nähdä esimerkiksi energiatehokkuuden parantamiseen liittyvät toimet, jotka lopulta johtavat kustannussäästöihin ja sitä kautta yrityksen kannattavuuden ja markkina-arvon parantumiseen. Lisäksi muun muassa yritystoiminnan alkuvaiheessa kannattavuutta heikentävät teot, kuten maineen parantamiseen yleisesti liittyvät kustannukset, voivat lopulta olla sekä yhteiskuntavastuullisia, että yhtiön toiminnan tarkoituksen mukaisia. Mainitun kaltaisesta voiton tuottamisen tarkoituksesta pitkällä tähtäyksellä on maininta myös osakeyhtiölain esitöissä²¹⁵. Hallituksen esityksessä viitataan myös yhteiskunnalliseen vastuuseen seuraavasti: ”Voiton tuottaminen pitkällä tähtäyksellä ja osakkeen arvon kasvattaminen edellyttävät usein yhteiskunnallisesti hyväksyttävien menettelytapojen noudattamista sellaisissakin tilanteissa, joissa lainsäädäntö ei siihen pakota”²¹⁶.

---

²¹¹ Varjan ja Tienarin (2022 s. 25) tutkimushankkeen loppuraportissa erään haastateltavan vastaus riskeihin liittyen kuului seuraavasti ”riskienhallinnan pitää olla rakennettu siihen organisaatioon, mut kun me ollaan se niin pitkän aikavälin yli rakennettu jo sinne organisaatioon, niin mä olen suhteellisen luottavaisella tuulella siitä, että se todennäköisesti toimii, ymmärtäen se et maailma voi tehdä semmosii yllätyksiä, joita ei pysty ennakoimaan”.

²¹² Knuutinen 2013, s. 178. Knuutinen näkee piiloveron olevan sellaista yritysjohtamisen yhteiskuntavastuullista toimintaa, joka syö resursseja yritysjohtamisen varsinaisen toiminnan tarkoitukselta eli voiton tavoittelulta.

²¹³ Knuutinen 2014, s. 58–59

²¹⁴ Bird, Hall, Momentè & Reggiani 2007, s. 191

²¹⁵ HE 109/2005, s. 38–39

²¹⁶ HE 109/2005, s. 39

Yhteiskuntavastuullisen velvoittavuuden osalta voidaan esiin nostaa myös lojaliteettivelvollisuus, jonka vastaisena usein nähdään johdon opportunistinen käytös²¹⁷. Kanniainen²¹⁸ esittelee kaksi yrityksille soveltuvaa erityyppistä opportunistia rajoittavaa kannustetta. Ensimmäinen on maineen muodostus. Voidaan katsoa, että osakeyhtiön sopimusverkoston jäsenet ottaisivat vastuuttoman yrityksen toimiessa markkinoilla rankaisijan roolin, joka edesauttaa normitasapainon säilyvyyttä. Yrityksen tulisi tarkkaan harkita tulevaisuuden painoarvoa verrattuna nykyhetkeen. Toisena vastuullisuutta edesauttavana mekanismina Kanniainen näkee kuluttajien moraaliset preferenssit. Tällöin yrityksen vastuullisuusnormista poikkeaminen aiheuttaa välillisen rangaistuksen myös esimerkiksi yrityksen työntekijöille työpaikkojen menetyksen muodossa.

4.4 Liiketoimintapäätöksentekijän vastuu yhtiölle

Hallituksen jäsen tai muu yhtiön ylintä johtoa tosiasiallisesti käyttävä henkilö voi joutua korvausvastuuseen yhtiötä kohtaan. Korvausvastuun syntyminen edellyttää 1) aiheutunutta korvattavaa vahinkoa, 2) tuottamuksellista menettelyä, johon OYL mukainen korvausvastuu perustuu ja 3) vahingon ja vastuun välistä riittävää syy-yhteyttä. Vahinko määritetään toteutuneen ja oletetun, ilman vastuun perusteena olevaa menettelyä vertaamalla.²¹⁹ OYL 22:1 mukaista vahingonkorvausta käytetään preventiivisesti eli vahinkoja ennalta ehkäisevästi sekä reparatiivisesti eli hyvitetään vahingonkärsijää²²⁰. Preventiivinen merkitys korostuu erityisesti siksi, että yhtiössä toimivat henkilöt ovat henkilökohtaisessa korvausvastuussa väärinkäytöksistä. Mikäli vain yhtiö olisi korvausvastuussa, ennaltaehkäisevä merkitys katoaisi etenkin, mikäli yhtiö olisi varaton.

Korvausvastuu voi aktivoitua esimerkiksi huolellisuusvelvollisuuden laiminlyönnistä. OYL:n mukaiseksi huolimattomuudeksi katsotaan Hannulan, Karin ja Mäen²²¹ mukaan

---

²¹⁷ Aitta 2016, s. 56

²¹⁸ Kanniainen 2013, s. 84

²¹⁹ Villa 2020, s. 239

²²⁰ Savela 2015, s. 7

²²¹ Hannula, Kari ja Mäki 2014, s. 99

sellainen toiminta, josta aiheutuu yhtiölle ylimääräisiä kuluja tai yhtiö ei saa sille kuuluvia tuloja tai muita vastaavia hyötyjä. Tällaisiksi ei kuitenkaan katsota huolellisesti ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti tehtyjä kannattamattomiksi osoittautuneita liiketoimia. Salo²²² korostaakin, että päätöksentekoprosessin ollessa asiallinen, ei riskiä vahingonkorvausvastuusta ole. Osakeyhtiölain esitöissä²²³ johdon vahingonkorvausvelvollisuuteen johtavaa tuottamusta on sanottu vakiintuneesti arvioitavan business judgment rulen mukaisesti. Mahdollisen vastuun aktivoituessa, voidaan OYL:n kanssa rinnakkain soveltaa vahingonkorvauslakia (412/1974)²²⁴. Täsmennyksenä kuitenkin, että OYL:n vastuuta rajoittavat säännökset eivät rajoita VahL:n nojalla syntyvää vastuuta, mutta vastuu VaHL:n nojalla voi syntyä OYL:n rikkomisesta.

Huolellisuusvelvollisuuden laiminlyönti tahallaan tai huolimattomuuden takia saattaa siis johtaa hallituksen jäsenen, kuin myös hallintoneuvoston jäsenen tai toimitusjohtajan, henkilökohtaiseen korvausvastuuseen yhtiötä kohtaan²²⁵. Vahingonkorvausvastuun syntymiseksi on Savelan²²⁶ esittämän mukaan ratkaistava, toimiko henkilö OYL:n mukaisessa toimessa yhtiön edustajana. Vahingonkorvaustilanteessa on myös tärkeää selvittää vastuuseen haluttavan henkilön henkilökohtainen myötävaikutus toimenpiteeseen tai laiminlyöntiin. OYL:n mukainen vahingonkorvausvastuu ei siis ole kollektiivista.

Savela²²⁷ selvittää vahingonkorvausvelvollisuuteen liittyvän myös vaikutuksen johtajien ja yhtäältä hallituksen jäsenten käyttäytymiseen. On selvää, että vahingonkorvausvelvollisuus estää ennakolta väärinkäytöksiä ja toimii siten pelotevaikutuksena myös yhtiöoikeudessa. Vasta-argumenttina voidaan kuitenkin Savelan mukaan esittää se, että vahingonkorvausvastuun preventiivinen pelotevaikutus on liiallinen, jos sen seurauksena yhtiön johdon toiminta käy liian varovaiseksi, kenties jopa mahdottomaksi, päätöksen-

---

²²² Salo 2015, s. 75

²²³ HE 109/2005, s.195

²²⁴ Savela 2015, s. 382–384

²²⁵ Mähönen ja Villa 2019, s. 633; Savela 2015, s. 12

²²⁶ Savela 2015, s. 12

²²⁷ Savela 2001, kpl 2.4; Savela 2015, s.8

teon suhteen. Tämä taas saattaa johtaa pätevien ja halukkaiden yhtiön johtoon tai hallitukseen haluavien henkilöiden löytämiseen. Voidaankin pohtia, olisiko hallituksen jäsenenä olevan syytä keskittyä vain harvojen yhtiöiden toimintaan, jolloin henkilöllä olisi paremmat mahdollisuudet paneutua riittävällä tasolla yhtiön asioihin ja siellä tehtäviin päätöksiin huolellisesti.

4.4.1 Korvausvastuuseen joutuminen

Korvausvastuuseen joutumisessa puhutaan tahallisuudesta tai tuottamuksellisuudesta²²⁸. Ensin mainittu vaatii tekijältä tahallista ja aktiivista toimintaa, kun taas jälkimmäinen huolimattomuutta verrattuna normaaliin huolellisuuteen vastaavassa tilanteessa. Edellytetyn huolellisuuden tasossa arvioidaan hallituksen jäsenen tyyppillistä tai oletettua tyyppillistä toimintaa.

Korvausvelvollisuuteen voi ajautua kahden erilaisen tilanteen kautta²²⁹. Korvausvelvollisuus voi olla suora seuraus hallituksen päätöksestä, johon asianosainen on ollut myötävaikuttamassa. Toisessa tilanteessa vastuu on seurausta yhtiön normaalista liiketoiminnasta, jossa hallituksen jäsen voi joutua korvausvelvollisuuteen valvontavelvollisuuden rikkomisesta. Tällöin voi olla kyse toimimatta jättämisestä ennaltaehkäistäkseen vahinkoa tai päätökset riskienhallinnan järjestämiseksi ovat olleet puutteelliset.

Esteellisen jäsenen osallistuminen asian valmisteluun tai päätöksentekoon, josta seuraa vahinkoa, aiheuttaa kyseisen henkilön korvausvelvollisuuden yhtiötä kohtaan²³⁰. Lisäksi vahinkoa aiheuttaneeseen päätökseen osallistuneet muut hallituksen jäsenet saattavat

---

²²⁸ Hannula, Kari ja Mäki 2014, s. 109

²²⁹ Virtanen 2011, s. 296

²³⁰ Villa 2020, s. 112

joutua korvausvastuuseen, mikäli he sallivat esteellisen jäsenen osallistua asian käsitte-
lyyn. Hannula, Kari ja Mäki ²³¹ muistuttavat jääväämiseen liittyvästä lojaliteettivelvollis-
suudesta, jolloin henkilön ei katsota voivan tehdä päätöksiä omista intresseistään riippu-
matta lojaalisti yhtiötä kohtaan. Esteellisen jäsenen osallistuminen asiaan olisi menette-
lyvirhe ja siitä seurannut päätös pätemätön, jota hallituksen ei tulisi noudattaa.

4.4.2 Korvausvastuun rajoittaminen

Hallituksen jäsenten korvausvastuuta yhtiötä kohtaan voidaan rajoittaa muutamain kei-
noin. Näistä tärkeimpinä mainittakoon vastuun rajaaminen yhtiöjärjestyksellä, eriävän
mielipiteen esittäminen hallituksen kokouksessa, sopimusperusteinen vastuunrajaus
sekä vastuuvapauden myöntäminen yhtiökokouksen päätöksellä. ²³²

Korvausvastuun rajautuminen eriävän mielipiteen esittämällä voi tulla kyseeseen, mikäli
hallituksen jäsen on äänestänyt päätöstä vastaan ja eriävä mielipide on kirjattu kokous-
pöytäkirjaan. Villa ²³³ huomauttaa, että eriävän mielipiteen säännönmukainen esittämi-
nen ei kuitenkaan mahdollisen vastuun rajaamiseksi ole hyväksyttävää. Aina eriävän mie-
lipiteen esittäminen ei pelkästään riitä poistamaan vastuuta, vaan joissain tapauksissa
edellytetään lisäksi aktiivisia toimia vahingon välttämiseksi.

Poissaolo hallituksen kokouksesta ei automaattisesti vapauta vastuusta ²³⁴. Poissaolleella
hallituksen jäsenellä on joka tapauksessa aktiivinen toimimisvelvollisuus eli jälkikäteinen
päätöksen hyväksyntä tai passiivisuus asiaa kohtaan tulkitaan samoin, kuin päätöksen
hyväksyminen kokouksessa. Korvausvastuuta voidaan myös rajata yhtiöjärjestyksessä,
mikäli kaikki osakkeenomistajat antavat siihen suostumuksensa ²³⁵. Näin ollen laajan

---

²³¹ Hannula, Kari ja Mäki 2014, s. 102

²³² Hannula, Kari ja Mäki 2014, s. 227

²³³ Villa 2020, s.109

²³⁴ Hannula, Kari ja Mäki 2014, s. 98

²³⁵ Hannula, Kari ja Mäki 2014, s. 108

omistus pohjan (olemassa olevissa) yrityksissä tällaisen vastuunrajauslausekkeen voimaansaattaminen saattaisi olla teknisesti hankalaa.

Korvausvastuuta voidaan rajata myös muiden kuin hallituksen jäsenen omin toimin. Hallituksen jäsenet kattavat johdon vastuuvakuutukset ovat yleistyneet viime vuosina, mutta on huomioitava, että niiden vakuutusturvassa voi olla suuria eroja niin ajallisesti kuin maantieteellisesti²³⁶. Luonnollisestikaan vakuutukset eivät korvaa rikoksella tai tahallaan aiheutettuja vahinkoja. Vastuuvakuutuksen voimassa ollessa vastuu vahingonkorvauksista siirtyy vakuutusyhtiölle. Lopulta kustannukset kuitenkin tulevat yhtiön, eli osakkaiden, maksettavaksi. Hannula, Kari ja Mäki²³⁷ jatkavat, että Suomen vakuutusyhtiöissä näkyy tilanne, jonka mukaan työntekijöihin luotetaan jopa liikaa ja annetaan paljon valtaa ilman vastuuta, kun samaan aikaan yrityksen johdon valvontavastuu ja riittävä kontrolli puuttuu. Savela²³⁸ lisää, että on nimenomaisesti huomioitava se, että päätöksiä ja toimia tosiasiasa tehdään yhtiön johtoa alemmalla tasolla. Suorittavan portaan henkilöillä ei useinkaan voida katsoa olevan riittävä tietoa yhtiöoikeudellisista asioista, eikä heille voida asettaa velvollisuutta valvoa näiden asioiden hoitoa. Kuitenkin hallituksen alaisen johdon asema korostuu ja heidän vastuunsa saattaisi olla perusteltua etenkin suuremmissa yrityksissä.

4.5 Hallinnolliset seuraamukset virheellisestä veronmaksusta

Mikäli osakeyhtiön johdon päätökset osoittautuisivat verotuksen osalta sillä tavalla kyseenalaisiksi, että verolainsäädännön mukaiset maksut jäisivät kokonaan määräämättä tai ne määrättäisiin liian alhaisina tai verovelvolliselle palautettaisiin aiheettomasti veroa, voidaan puhua verorikoksesta²³⁹. Talousrikosten sektoriin kuuluvissa verorikoksissa tuo-

---

²³⁶ Savela 2001, s. 16

²³⁷ Hannula, Kari ja Mäki 2014, kpl 8

²³⁸ Savela 2001, s.35

²³⁹ Äimä 2011, s. 231–233

mioistuinkäsittelyä voi kuitenkin vaikeuttaa korkea näyttökynnys ja erityisesti tekijän tahallisuuteen kuuluvasta tietoisuudesta voi olla vaikea saada luotettavaa tietoa pitkien käsittelyaikojen vuoksi. Vastaavasti myös VML:n mukaisen verovelvollisen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä voidaan tuomita rikoslain (1889/39) nojalla veropetoksesta.

Rangaistusluonteisena hallinnollisena sanktiona voidaan virheellisesti ja lainvastaisesti menetelleelle verovelvolliselle määrätä VML 32 § mukainen veronkorotus²⁴⁰. Äimä tarkentaa, että veronkorotuksen määrää veroviranomainen kuitenkin niin, että laiminlyönnin ollessa olosuhteisiin nähden vähäinen, veronkorotusta voidaan kohtuullistaa tai jättää kokonaan määräämättä.

---

²⁴⁰ Äimä 2011, s. 237

5 Johtopäätökset

Tämän tutkielman tarkoituksena on ollut selvittää, voiko yhteiskuntavastuu olla verotukseen liittyvien liiketoimintapäätösten osatekijä ja voidaanko osakeyhtiöitä jotenkin velvoittaa toimimaan yhteiskuntavastuullisesti verotuksen osa-alueella tai onko yhteiskuntavastuullisuus verotuksessa ylipäätään jotain muuta kuin lain mukaista verotuksen noudattamista. Vastuullisuusnäkökulma huomioiden tutkielmassa sivuttiin myös liiketoimintapäätöksentekijän vastuuta yhtiölle.

Tutkielmassa havaitaan, että verotus ei edelleenkään ole itsestäänselvyys muiden yritysvastuun osa-alueiden joukossa, joista useimmin tunnistetut ovat ESG -termin mukaiset ympäristö, sosiaaliset ja hallinnolliset vastuut. Näin siitä huolimatta, että yritysvastuusta ja siihen liittyvästä johdon vastuusta sekä vastuullisuuden ottamisesta osaksi strategiaa ja integroinnista liiketoimintaan on tullut yhä useammalle yritykselle arkipäivää. Toistaiseksi voidaan kuitenkin puhua enemmän yhteiskuntavastuun vapaaehtoisesta velvoittavuudesta, jonka suuntaus on kyllä oikeudellistumaan päin.

Se, mitä tulee tutkielman alaotsikon kysymysluontoiseen asetteluun moraalisesti velvoitettu vai velvollinen oikeudellisesti, voidaan todeta, että ainakaan toistaiseksi osakeyhtiöiden yhteiskuntavastuullisuus verotukseen liittyvien päätösten tekemisen yhteydessä ei ole yksiselitteisesti oikeudellisesti velvoittavaa. Lähimmäs lainmukaista velvoittavuutta päästään hallituksen esityksessä 109/2005. Kohdassa käsitellään yhteiskuntavastuullisuutta yleisesti, joten ei voitane tulkita, ettei sillä olisi merkitystä verotukseen liittyviin päätöksiin. Esityksen sanamuoto on kuitenkin varsin avoin, sen jättäessä yhteiskuntavastuullisuuden huomioimisen erityislainsäädännön ja yleisen mielipiteen varaan. Kiistaton on kuitenkin se tosiseikka, että yritykset ja valtio elävät symbioosissa, jossa molemmat osapuolet tarvitsevat toisiaan ja yhteiskunta tarvitsee valtion keräämiä verotuloja.

Tutkimuksen eräänlaisena vahvana ohjenuorana kulkee legaliteettiperiaate; verotuksesta on säädettävä lailla. Tämän vuoksi verotus on melko vahvasti normitettua, vaikka

verolainsäädännössä ei pyritäkään tiukasti rajattuihin normeihin verotuksen moninaisten ja alati muuttuvien tilanteiden vuoksi. Verotettavan tulon muodostumiseen sen sijaan on osakeyhtiön päättäjien mahdollista vaikuttaa erilaisin liiketoimintapäätöksellisin toimin. Se, miten paljon yhteiskuntavastuullisuus ohjaa päätöksentekoa, on oikeastaan jokaisen yrityksen strategian mukainen valinta. Päätöksentekoa ohjaa osakeyhtiölain mukainen toiminnan tarkoitus, joka ei kuitenkaan sulje pois sitä mahdollisuutta, että lain mukainen voiton maksimointi osakkeenomistajille ja yhteiskuntavastuu eivät voisi täyttää hyvän liiketoimintapäätöksen kriteereitä.

Tutkielmassa havaitun mukaan, ei voida allekirjoittaa sitä seikkaa, etteikö veroja ja verotusta tulisi ottaa mukaan yhteiskuntavastuukeskusteluun. Lopulta voidaan melko yksiselitteisesti todeta, että yhteiskuntavastuun tulisi olla (verotukseen liittyvien) liiketoimintapäätösten osatekijä. Tähän luo paineita erityisesti yritysten sidosryhmät, jotka odottavat yhä enenevässä määrin yhteiskuntavastuullista toimintaa kumppaneiltaan. Näin ollen pitkällä tähtäimellä tehdyn liiketoimintapäätöksen eräs keskeisimmistä kriteereistä saattaa olla juuri yhteiskuntavastuullisten asioiden huomioiminen, jotta yrityksellä olisi toimintaedellytyksiä myös tulevaisuudessa. Yhteiskuntavastuun voidaan siis tutkielman perusteella todeta olevan olemassa verotuksenkin osa-alueella, sillä verotuksesta ei voida puhua pelkkä sisältö vaan myös laajuus huomioiden.

Tutkielman eräänä johtopäätöksenä voidaan todeta, että verotukseen liittyvien liiketoimintapäätösten tulisi yhteiskuntavastuun näkökulmasta olla osa yritysten riskienhallintaa. Liiketoimintapäätöksillä on aina verotukselliset seuraukset ja kysymys on enemmänkin yritysten halusta läpinäkyvyydelle sen lisäksi, mitä laki velvoittaa niitä esittämään. Mikäli yritys strategiassaan huomioi liiketoimintapäätösten vaikutukset myös verotukseen, kuten muihinkin kustannuksiin, ovat verotustekijät enemmän yrityksen itsensä hallinnassa, eivätkä vain seurausta tapahtumien ketjusta, joissa päätösten tekijät ovat enemmän sivusta seuraajia. Lähtökohtaisesti liiketoimintapäätöksiä kuitenkin tulee tehdä yrityksen toiminnan tarkoitus ja toimen sisällöllinen tarkoitus edellä. Tehtyihin

päätöksiin on toki yhteiskuntavastuun, ja osin lain nimissäkin, mahdollista kohdistaa sallittua verosuunnittelua.

Juuri verosuunnittelun yhteiskuntavastuullisten rajojen määrittäminen saattaa olla yrityksille ja niiden päätöksentekijöille haastavaa, sillä yhteiskuntavastuullisuutta arvioidaan jälkikäteisesti jo tehtyjen päätösten perusteella. Verovilppi rangaistavana tekona ja veron kiertäminen yleisesti kyseenalaisena keinona ovat selkeämmin määriteltävissä yhteiskuntavastuullisen toiminnan ulkopuolelle. Sen sijaan verosuunnittelun hyväksyttävyyden arvioidaan kunkin tulkitsijan subjektiivisen näkemyksen perusteella, jolloin rajanveto yhteiskuntavastuullisesti hyväksyttävästä tasosta saattaa olla hankalaa. Vastuullisuuden näkökulmasta veron kiertämisen ja verosuunnittelun rajanvetoa tarkasteltaessa korostuu verovelvollisen subjektiivinen näkökulma verrattuna veronsaajan objektiiviseen arviointiin.

Tutkimuksen eräänä osa-alueena haluttiin selvittää liiketoimintapäätöksentekijän vastuuta tehdyistä päätöksistä ja sitä, voiko päätöksentekijä jotenkin erityisesti taata yhteiskuntavastuullisen päätöksen. Vastuullisuuden takaaminen määrittyy yrityksen toiminnan tarkoituksen kautta peilaten sitä going concern -periaatteeseen, jolloin tarkoitus ei ole tavoitella vain lyhytaikaisia voittoja. On kuitenkin huomattava, että yritysjohdon resurssien käyttö täysin muualle kuin lainmukaiseen vaatimukseen voiton tuottamisesta, ei liene osakkeenomistajien kannalta tarkoituksenmukaista.

Osakeyhtiölain mukainen toiminnan tarkoituksen määritelmä soveltuu ohjenuoraksi myös tarkasteltaessa päätöksentekijän mahdollista vastuuta yritystä kohtaan. Käytettäessä liiketoimintapäätösten tekemisessä kansainvälisesti tunnetun oikeudellisen periaatteen, business judgment rulen, neljää tärkeintä sääntöä, voidaan varmistua siitä, että tehty liiketoimintapäätös ei aiheuta päätöksentekijälle vastuuta mahdollisessa jälkikäteisessä tarkastelussa, vaikka tehty päätös osoittautuisi kannattamattomaksi. Tärkeintä päätöksenteossa on toimia hyvässä uskossa yrityksen toiminnan tarkoitusta varten ja ilman päätöksentekijän henkilökohtaista intressiä. Periaatteen mukaan päätöksen tueksi

tulee lisäksi hankkia kohtuudella oletettavissa oleva määrä riittävää informaatiota ja päätöksen on oltava rationaalisesti katsoen yhtiön edun mukainen.

Kuten tutkimuksesta käy ilmi, on yhteiskuntavastuu kasvava trendi, jonka voimassaolo näkyy yhä enemmän yrityskehityksessä ja myös verotuksen osa-alueella. Vastuullisuuden si-
vuuttaminen tyystin yhä kansainvälistyvämässä ja raportointivaatimuksiltaan lisäänty-
vässä maailmassa saattaisi olla jopa mahdotonta. Yritysten päätöksentekijöiden oppor-
tunistinen suhtautuminen yhteiskuntavastuullisuuteen saattaisi myös olla haitallista
heille itselleen.

Loppupäätelmänä voidaan jäädä miettimään, nähdäänkö vastuullisuus ja etenkin vero-
tukseen liittyvä yhteiskuntavastuu tulevaisuudessa yhä enemmän normitettuna osa-alu-
eena yritysten toiminnassa. Tämä jäänee tulevaisuuden lainsäädäntöön liittyvien ratkai-
sujen varaan. Jo nyt on kuitenkin voitu esittää termi sääntelytsunami, jonka myötä vero-
tukseen on tullut mukaan uusia raportointivelvollisuuksia. Mahdollisen sääntelyn lisää-
ntymisen lisäksi on mielenkiintoista seurata tulevaisuuden kehitystä siitä, saadaanko yri-
tysten yhteiskuntavastuun sääntelystä tahi velvoittavuudesta joskus yhtenäinen koko-
naisuus, kun se nyt on kovin pirstaleisia paloja siellä täällä eikä varsinaista yhtenäistä
lainsäädännöllistä velvoittavuutta etenkin verotuksen osalta vielä ole.

Lähteet

- Aarnio, A. (2006). *Tulkinnan taito: ajatuksia oikeudesta, oikeustieteestä ja yhteiskunnasta*. Talentum Media.
- Airaksinen, M. (2023). Osakkeenomistajakeskeisyys, sidosryhmät ja yhteiskuntavastuu osakeyhtiöoikeuden järjestelmässä. *Lakimies*, 5/2023, s. 769–775.
- Aitta, P. (2016). Osakeyhtiöoikeuden yhteiskuntavastuullisuus – diskurssianalyttisiä huomioita 2. *Oikeus*, 2016 (45); 1: 49–69.
- Aitta, P. (2015). Osakeyhtiöoikeudellinen yhteiskuntavastuullisuus – diskurssianalyttisiä huomioita I. *Oikeus*, 2015 (44); 4: 426–443.
- Bird, R., Hall, A., Momentè, F. & Reggiani, F. (2007). What corporate social responsibility activities are valued by the market? *Journal of business ethics*, vol.76(2), s. 189–206. <https://doi.org/10.1007/s10551-006-9268-1>
- Friedman, M. (1970). The social responsibility of business is to increase its profits. Teoksessa Zimmerli, W.C., Holzinger, M. & Richter, K. (toim.), *Corporate ethics and corporate governance*. https://doi.org/10.1007/978-3-540-70818-6_14
- Hannula, A., Kari, M. & Mäki, T. (2014). *Osakeyhtiön hallituksen ja johdon vastuu*. Talentum.
- Harmaala, M-M. & Jallinoja, N. (2012). *Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta*. Talentum Media.
- HE 109/2005 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi.
- HE 1/1998 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi Suomen Hallitusmuodoksi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita* (15. uud. p.). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hirvonen, A. (2011). *Mitkä metodit? opas oikeustieteen metodologiaan*.
- Husa, J., Mutanen, A. ja Pohjolainen, T. (2008). *Kirjoitetaan juridiikkaa*. Talentum.
- Ilmonen, K. (2023). Yhtiö muutoksessa – yritysohjauksen politiikkaa. *Defensor Legis*, N:o 3/2023, s. 522–548.
- Ilmonen, R. & Villa, S. (2015). *Osakeyhtiön varojen käyttö*. Talentum.
- Isotalo, K. & Linnakangas, E. (2023). *Verotuet, verosanktiot ja eriarvo tulo- ja varainverotuksessa*. <https://doi.org/10.31885/9789526937281>

- Jokinen, J. (2008). Osakeyhtiön johdon huolellisuusvelvollisuus ja osakeyhtiölain maksukykyisyydestin taloudelliset osatekijät. *Defensor Legis*, 2/2008, s. 239–254.
- Kanniainen, V. (14.6.2013). *Yritysten yhteiskuntavastuu normina: normin syntyminen, normien epävakaas ja normeja tukevat mekanismit*. Edilex. [Rajattu pääsy].
- Karthik, R. (2020). Friedman at 50: Is it still the social responsibility of business to increase profits? *California management review*, vol.62(3), s. 28–41. <https://doi.org/10.1177/0008125620914994>
- Kaunisto, S. (2022). *Veron kiertämisen tunnistaminen: oikeuden väärinkäytön kielto VML 28 §:n tulkinnassa*. [Väitöskirja, Vaasan yliopisto].
- Keinonen, M. (2013). Kansainvälinen yhteisöverokilpailu jatkuu – kansallinen verostrategia ja veropohjan puolustaminen. *Verotus*, 4/2013, s. 401–417.
- Knuutinen, R. (2020). *Verosuunnittelun oikeudelliset ja yhteiskunnalliset rajat*. Alma talent.
- Knuutinen, R. (2019a). Verot kestäväen kehityksen, yritysvastuun sekä vastuullisen sijoittamisen ja rahoittamisen kontekstissa. *Defensor Legis*, 4/2019, s. 494–511.
- Knuutinen, R. (2019b). Yritysvastuuta koskevat vaatimukset ja sitova vero-oikeudellinen sääntely oikeudenmukaisen verotuksen edistäjänä. *Liikejuridiikka*, 1/2019, s. 45–78.
- Knuutinen, R. (2015). Legaliteettiperiaate vero-oikeudessa. *Lakimies*, 6/2015, 811–833.
- Knuutinen, R. (2014). *Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu*. Lakimiesliiton Kustannus.
- Knuutinen, R. (2013). Veron minimointi ja yrityksen yhteiskuntavastuu. *Verotus*, 2/2013, s. 177–191.
- Knuutinen, R. (2012). Verosuunnittelua vai veron kiertämistä? Verosuunnittelun ja veron kiertämisen välinen rajanveto tuloverotuksessa. Talentum Media.
- Koipijärvi, T. & Kuvaja, S. (2020). *Yritysvastuu 2.0: johtamisen uusi normaali* (2. uud. p.). Kauppakamari.
- KONE. (2022). *Kestävämpää kaupunkielämää. Yritysvastuuraportti 2022*. Noudettu 5.3.2024 osoitteesta https://www.kone.com/fi/Images/kone-yritysvastuuraportti-2022_tcm18-123839.pdf

- Lautjärvi, K. (2022). Yhtiön johto ja yritysvastuun oikeudellinen ulottuvuus. Teoksessa Vanhala, A. & Ristaniemi, M. (toim.), *Yritysvastuu & oikeus* (s. 98–121). Hansa-print.
- Lautjärvi, K. (2017). *Yhtiön etu johdon päätöksissä ja toimissa*. Alma.
- Lautjärvi, K. (2016). Yhteiskuntavastuun merkitys osakeyhtiön johdon päätöksenteossa. Teoksessa Mylly, U-M., Nyström, P. & Viinikka, T. (toim.), *Oikeuden ja talouden rajapinnassa. Juhlakirja Matti J. Sillanpää 60 vuotta*. Edita.
- Malmgren, M. & Myrsky, M. (2020). *Elinkeinotulon verotus* (5. uud. p.). Alma Talent.
- Myrsky, M. (2013). *Suomen veropolitiikka*. Talentum.
- Myrsky, M. (2011). *Ennakkopäätökset verotuksessa*. Alma Talent.
- Myrsky, M. (2009). Oikeudenmukaisuus ja verotus. *Lakimies*, 5/2009, s. 739–760.
- Myrsky, M. & Svensk, N. (2016). *Vero-oikeuden oppikirja*. Talentum Pro.
- Mähönen, J. & Villa, S. (2019). *Osakeyhtiö. III, Corporate governance* (2. uud. p.). Alma Talent Oy.
- Mähönen, J. & Villa, S. (2015). *Osakeyhtiö. I, Yleiset opit* (3. uud.p). Talentum.
- Mähönen, J. & Villa, S. (2009). *Osakeyhtiö. IV, Osakeyhtiö ja verotus*. Talentum.
- Niskala, M. & Palmuaro, S. (2023). *Uudet kestävyysraportointivaatimukset: mitä ne tarkoittavat käytännössä?* Alma Talent.
- Penttilä, S. & Vahtera, V. (2019). Yhteisö- ja vero-oikeudellisen sääntelyn yhteensovittaminen – tyypillisiä kolliisiotilanteita ja niiden ratkaiseminen de lege ferenda. Teoksessa S. Penttilä, P. Nykänen & M. Nieminen (toim.), *Parempaan yritysverotukseen* (s. 109–130). Edita Publishing Oy.
- Pönkä, V. (2013). Yhtiön etu – osakeyhtiöoikeudellinen näkökulma I. *Lakimies*, 1/2013, s. 21–34.
- Rantakari, H. (2012). Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus ja sen suhde yhteiskuntavastuuseen. *Helsinki Law Review*, 1/2012, s. 145–172.
- Ratsula, N. (2016). *Compliance – eettinen ja vastuullinen liiketoiminta*. Talentum Pro.
- Ristaniemi, M. (2022). Yritysvastuu oikeudellistuu. *Defensor Legis*, 3/2022, s. 823–829.
- Salo, M. (2015). *Hyvä liiketoimintapäätös ja johdon vastuu*. [Väitöskirja, Vaasan yliopisto]. Talentum.

- Savela, A. (2015). *Vahingonkorvaus osakeyhtiössä* (3.uud. painos). Talentum.
- Savela, A. (22. marraskuuta 2001). *Arvio osakeyhtiölain vahingonkorvaussäätelyn kehittämistarpeesta ja -mahdollisuuksista*. Noudettu 25.10.2023 osoitteesta <https://docplayer.fi/3973921-Ari-savela-arvio-osakeyhtiolainvahingonkorvaussaantelyn-kehittamistarpeesta-ja-mahdollisuuksista.html>
- Simola, E. & Ylönen, M. (2011). Miksi vastuuttomuus kannattaa? Veronmaksu ja yritysvastuu. Teoksessa Joutsenvirta, M., Halme, M, Jalas, M. & Mäkinen, J. (toim.), *Vastuullinen liiketoiminta kansainvälisessä maailmassa*. Gaudeamus.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (n.d.). *Verot ja veronluonteiset maksut*. Tilastokeskus. Noudettu 16.3.2024 osoitteesta <https://stat.fi/tilasto/vermak>
- Torkkel, T. (2023). *Yrityksen verolaskenta*. Kauppakamari.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. (2023). *OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille vastuulliseen liiketoimintaan*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-707-6>
- Urpilainen, M. (2021). Kansainvälinen vero-oikeus murroksessa: sääntelyalan modernisoitumisen askelmerkkejä. *Lakimies*, 7–8/2021, s. 1312–1332.
- Valtiovarainministeriö. (5.6.2023). Valtiovarainministeriön kannanotto vuoden 2022 tilinpäätöksestä. Noudettu 13.1.2024 osoitteesta https://www.vero.fi/contentassets/f54727fee0594df782755b68477fba92/verohallinto_tilinp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6skannanotto_2022.pdf
- Valtiovarainministeriö. (2017). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti. Valtiovarainministeriön julkaisu 12/2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-251-838-5>
- Varja, L. & Tienari, J. (2022). *Vastuullisuus yritysten hallitusten päätöksenteossa. Tutkimushankkeen loppuraportti*. Boardman, FIBS, Perheyriyten liitto. Noudettu 23.2.2024 osoitteesta https://www.boardman.fi/content/uploads/2022/03/Vastuullisuus-yritysten-pa%C3%88a%C3%88to%C3%88ksenteossa_2022_FINAL.pdf
- Viherkenttä, T. (2023). Mitä sijoittajat odottavat yritysten verovastuullisuudelta? *Verotus*, 2/2023, s. 279–289.
- Villa, S. (2020). *Hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudet ja vastuu osakeyhtiössä*. Kauppakamari.

Virtanen, P. (2011). *Vahingonkorvaus: laki ja käytännöt*. Edita.

Wikström, K., Ossa, J. ja Urpilainen, M. (2015). *Vero-oikeuden yleiset opit*. Helsingin Kamari Oy.

Äimä, K. (2011). *Veroprosessioikeus: ihmis- ja perusoikeuksien sekä EU-oikeuden vaikutukset verotusmenettelyyn ja muutoksenhakuun erityisesti tuloverotuksessa*. Talentum Media.